

Regeringens proposition

1976/77: 60

**med anledning av vissa av internationella arbetskonferensen år 1976
vid dess sextioförsta sammanträde fattade beslut, m. m.**

beslutad den 20 januari 1977.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för de åtgärder som föredraganden har hemställt om.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

PER AHLMARK

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner den av internationella arbetsorganisationen (ILO) antagna konventionen (nr 144) om samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer. Genom propositionen bereds riksdagen tillfälle att yttra sig över den av ILO antagna rekommendationen (nr 152) i samma ämne. Vidare redovisas vissa åtgärder vidtagna med anledning av ILO:s konvention (nr 143) om migrerande arbetstagare. Dessutom anmäls det slutdokument som antogs av ILO:s s. k. världssysselsättningskonferens.

Utdrag
ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1977-01-20

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundcbo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Ahlmark

Proposition med anledning av vissa av internationella arbetskonferensen år 1976 vid dess sextioförsta sammanträde fattade beslut, m. m.

Genom sin anslutning till Nationernas förbund den 9 mars 1920 inträdde Sverige som medlem av internationella arbetsorganisationen (ILO).

Organisationens beslutande församling — internationella arbetskonferensen — sammanträder minst en gång varje år. Den kan enligt artikel 19 i organisationens stadga beträffande förslag, som har uppförts på dess dagordning, fatta beslut antingen om en internationell konvention, avsedd att ratificeras av organisationens medlemmar, eller om en rekommendation, avsedd att övervägas vid lagstiftning eller på annat sätt men utan den bindande karaktär som tillkommer en ratificerad konvention. Om beslutet är av mindre räckvidd eller av väsentligen formell innebörd, t. ex. då det gäller en begäran om utredning, brukar det ges formen av en resolution.

Varje medlem skall inom ett år (undantagsvis arton månader) från avslutandet av ett konferenssammanträde underställa antagna konventioner och rekommendationer vederbörlig myndighet (i vårt land riksdagen) för lagstiftning eller andra åtgärder. Varje medlem har vidare skyldighet att underrätta internationella arbetsbyråns generaldirektör om de åtgärder, som har vidtagits för att underställa konventioner vederbörlig myndighet, samt om eljest vidtagna åtgärder. Medlem, som inte har ratificerat viss konvention, skall tid efter annan till internationella arbetsbyråns generaldirektör avge redogörelse för såväl lagstiftning och praxis med avseende på de i konventionen behandlade frågorna som den omfattning, vari konventionens bestämmelser har genomförts eller avses att genomföras genom lagstiftning, administrativa åt-

gärder, kollektivavtal eller på annat sätt, samt ange de omständigheter, som förhindrar eller fördröjer ratificeringen av konventionen. Motsvarande gäller i fråga om rekommendationer med det tillägget att redovisning skall lämnas även för sådana jämkningar i rekommendationer, som befunnits eller kan befinnas erforderliga vid antagande eller tillämpning av dem.

De konventioner och rekommendationer, som har beslutats av internationella arbetsorganisationen, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare. Varje ratifikation av en sådan konvention skall delges Förenta nationernas generalsekreterare för registrering i enlighet med bestämmelsen i artikel 102 av Förenta nationernas stadga.

Internationella arbetskonferensens sextioförsta sammanträde hölls i Genève under tiden den 2—22 juni 1976. I sammanträdet deltog delegationer från 123 av ILO:s 132 medlemsstater samt representanter för många mellanstatliga och internationella icke statliga organisationer. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation, dvs. två regerings-, ett arbetsgivar- och ett arbetstagarombud.¹

Konferensens dagordning upptog följande ämnen.

- I. Generaldirektörens rapport.
- II. Program- och budgetförslag samt andra finansiella frågor.
- III. Tillämpningen av konventioner och rekommendationer.
- IV. Upprättande av nationella trepartsorgan för att förbättra genomförandet av ILO:s normer (andra behandling).
- V. Arbetsmarknadsadministration.²
- VI. Arbetsmiljö: luftföroreningar, buller och vibrationer (första behandling).

¹ Genom beslut den 6 maj 1976 hade regeringen utsett följande personer att delta i konferensen, nämligen

för regeringen: som ombud rättschefen Åke Bouvin och kanslirådet Bert Isacson, båda i arbetsmarknadsdepartementet, som experter tillika ersättare för ombuden departementssekreteraren i arbetsmarknadsdepartementet Bengt Lidal och departementssekreteraren i utrikesdepartementet Claes Sweger, samt som experter hovrättsassessorn Gerhard Wikrén, arbetsmarknadsdepartementet, avdelningsdirektören Inga Johnsson, socialstyrelsen, departementssekreteraren Elizabeth Lundberg, arbetsmarknadsdepartementet och ambassadsekreteraren vid Sveriges ständiga delegation hos de internationella organisationerna i Genève Dag Ahlander;

för arbetsgivarna: som ombud direktören i Svenska arbetsgivareföreningen Gullmar Bergenström, som expert tillika ersättare för ombudet docenten Karl-Olof Faxén, och som experter professorn Gideon Gerhardsson, direktörerna Stig Sandell och Johan von Holten och jur. kand. Göran Kjällström, alla i Svenska arbetsgivareföreningen, direktören Lars Ylander, Handeldens arbetsgivareorganisation, samt direktören Eric Johansson, Landstingsförbundet;

för arbetstagarerna: som ombud internationelle sekreteraren i Landsorganisationen i Sverige Thorbjörn Carlsson, som expert tillika ersättare för ombudet f. förbundsordföranden Ewald Jansson, samt som experter med. lic. Anders Englund, Landsorganisationen, utredningssekreteraren Sigvard Marjasin, Svenska kommunalarbetsförbundet, ombudsmannen Monica Breidensjö, Tjänstemännens centralorganisation och studieledaren Ulla Stolt, Svenska hälso- och sjukvårdens tjänstemannaförbund.

² Ämnets behandling uppskjuten till 1977 års konferenssammanträde.

VII. Anställningsförhållanden samt arbets- och levnadsvillkor för sjukvårdspersonal (första behandling).

VIII. Strukturarbetsgruppens rapport.

Arbetskonferensen fastställde organisationens budget för år 1977 till 79 575 000 dollar samt beslöt om bidragsskalan för detta år. Därmed har en successiv anpassning till FN:s bidragsskala genomförts. För Sveriges del innebär anpassningen en sänkning från 1,42 % år 1976 till 1,29 % år 1977. I absoluta tal uppgår Sveriges bidrag för år 1977 till 1 026 523 dollar.

Under en följd av år har förändringar i organisationens struktur diskuterats såväl av ILO:s styrelse som av arbetskonferensen. Diskussionen har främst gällt kompetensfördelningen mellan styrelsen och konferensen, huruvida ordningen med fasta platser i styrelsen skall bibehållas samt arbetsgivar- och arbetstagargruppernas sammansättning i styrelsen.

På arbetskonferensen år 1974 beslöts, att konferensen och styrelsen tillsammans skulle tillsätta en intersessional arbetsgrupp för strukturfrågor. År 1975 förlängdes gruppens mandat med ett år men inte heller 1976 års konferens lyckades slutbehandla strukturfrågorna. Konferensen beslöt att arbetsgruppen skulle få sitt mandat förlängt med ännu ett år.

I de ämnen som hänför sig till punkten IV på dagordningen antog konferensen internationella instrument, vilka enligt artikel 19 i organisationens stadga skall underställas riksdagen, nämligen

1. konvention (nr 144) om samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer,
2. rekommendation (nr 152) om samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer och om nationella åtgärder i samband med ILO:s aktiviteter.

År 1975 antog internationella arbetskonferensen vid sitt sextionde sammanträde bl. a. *konventionen (nr 143)* om missbruk i samband med migration och om främjande av migrerande arbetstagares likställdhet med avseende på möjligheter och behandling. Konventionen anmäldes av dåvarande chefen för arbetsmarknadsdepartementet och förelades riksdagen genom prop. 1975/76: 126. Av propositionen framgick att frågan om ratifikation av konventionen nr 143 krävde fortsatta utredningar och överväganden. Jag anhåller att i detta sammanhang få anmäla vissa hittills vidtagna åtgärder som kan bidra till att senare möjliggöra en svensk ratifikation.

Innan jag övergår till att behandla de nämnda instrumenten vill jag kortfattat redovisa ännu ett sammanträde inom ILO, nämligen den s. k. *världssysselsättningskonferensen*.

Under 1960-talet kom ILO:s verksamhet att i allt större utsträckning inriktas på sysselsättningsfrågorna. Utvecklingen under tidigare år-

tionen hade visat att ekonomisk tillväxt inte automatiskt leder till ökad sysselsättning och bättre levnadsvillkor för de sämst ställda. Det framstod som alltmer uppenbart att sysselsättningen som sådan i stället måste föras fram som ett huvudmål för den sociala och ekonomiska utvecklingen.

När ILO år 1969 firade femtioårsjubileum antog organisationen mot denna bakgrund ett program för världssysselsättningen (World Employment Programme). Detta program har varit en av huvuduppgifterna för ILO under 1970-talet, och det har kommit att bli ILO:s främsta bidrag till FN:s andra utvecklingsårtonde. Syftet med programmet är att belysa sambandet mellan sysselsättningspolitik å den ena sidan och ekonomisk och social utveckling å den andra. FN:s generalförsamling har gett sitt fulla stöd åt ILO:s arbete med programmet. Inom ramen för programmet har en omfattande forskningsverksamhet inletts i en rad länder i olika sysselsättningspolitiska frågor som t. ex. inkomstfördelning, val av teknologi, befolkningspolitik, sysselsättningsskapande åtgärder, utbildningspolitik, internationell handel, arbetskraftsrörelser, multinationella företag samt fattigdomens utbredning. Dessa och andra undersökningar utförda av FN-organen under 1970-talet har visat att klyftorna ökar mellan rika och fattiga länder och mellan sämre och bättre ställda grupper i flertalet u-länder.

Samtidigt har det politiska läget förändrats genom utvecklingsländernas skärpta krav på förändringar i de ekonomiska maktförhållandena i världen. Dessa krav kom särskilt till uttryck år 1974 i samband med FN:s sjätte extra generalförsamling om råvaruproblemen.

Det är i ljuset av denna allmänna utveckling som beslutet att sammankalla världssysselsättningskonferensen får ses. Arbetskonferensen antog sålunda enhälligt vid sitt femtionionde sammanträde (juni 1974) en resolution om att ILO borde sammankalla en världskonferens om sysselsättning, inkomstfördelning och socialt framåtskridande samt internationell arbetsfördelning. ILO:s styrelse beslöt vid sitt 194:e möte i november 1974 att anordna en teknisk konferens enligt arbetskonferensens förslag och antog vid sitt 196:e möte följande dagordning för konferensen:

1. Nationell sysselsättningspolitik med särskild inriktning på utvecklingsländer.
2. Internationell migration och sysselsättning.
3. Teknologier för produktiv sysselsättning i utvecklingsländer.
4. De multinationella företagen och sysselsättningen i utvecklingsländer.
5. Aktiv arbetsmarknadspolitik och strukturell anpassning i utvecklade länder.

Förberedelserna för konferensen inriktades inom ILO på att sammanfatta alla de frågeställningar som omfattades av konferensens dagordning i ett enda dokument, nämligen en rapport från ILO:s generaldirek-

tör till konferensen. I mars 1976 förelåg en slutlig version av rapporten³.

Konferensen ägde rum i Genève den 4—17 juni 1976. Sammanlagt 121 av ILO:s 132 medlemsstater deltog i konferensen, som samlade ungefär 1 300 deltagare. Sverige deltog med en fullständig delegation, dvs. ett regerings-, ett arbetsgivar- och ett arbetstagarombud.⁴ Dåvarande statsråden Bengtsson och Sigurdson besökte konferensen och den förre höll ett anförande i debatten om generaldirektörens rapport.

Jag avser att ta upp till behandling först de båda instrumenten om samråd på trepartsbasis, därefter åtgärderna med anledning av konventionen nr 143 och slutligen det av världssysselsättningskonferensen antagna slutdokumentet.

Texterna på engelska och svenska till instrumenten om trepartssamråd bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilagor 1—2*. I en *bilaga 3* till protokollet bör återges gällande bestämmelser för ILO-kommitténs verksamhet. En förteckning över samtliga resolutioner som antogs av arbetskonferensen vid dess sextioförsta sammanträde bör tas in i en *bilaga 4* till protokollet. Slutligen bör sysselsättningskonferensens slutdokument i svensk översättning fogas till protokollet som *bilaga 5*.

1—2. Konvention och rekommendation om samråd på trepartsbasis

Internationella arbetsorganisationen är unik genom sin trepartsstruktur varigenom representanter för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna deltar på lika villkor med regeringarna i organisationens arbete. Trepartsstrukturen är såvitt gäller representationen vid arbetskonferensen och i styrelsen fastlagd i ILO:s stadga och arbetsordning. Or-

³ Employment, growth and basic needs: a one-world problem, Report of the Director-General of the International Labour Office, Genève 1976. Efter samråd mellan de nordiska länderna utgavs rapporten på norska genom den norska ILO-kommitténs försorg: "Sysselsetting, vekst og grunnleggende behov: Et problem for hele verden".

⁴ Genom beslut den 6 maj 1976 utsåg regeringen följande personer att delta i ILO:s världssysselsättningskonferens, nämligen

för regeringen, som ombud statssekreteraren i arbetsmarknadsdepartementet Allan Larsson, som expert tillika ersättare för ombudet departementsrådet i utrikesdepartementet Lars Anell, och som experter ambassadrådet vid Sveriges ständiga delegation hos de internationella organisationerna i Genève Tom Tscherning samt kanslirådet Örjan Berner och departementssekreteraren Madeleine Ströje-Wilkens, båda i utrikesdepartementet, departementssekreteraren Ulf Svidén och civilekonom Bo Leander, båda i industridepartementet och byrådirektören Jonas Widgren, arbetsmarknadsdepartementet;

för arbetsgivarna: som ombud direktören i Svenska arbetsgivarföreningen Gullmar Bergenström, som expert tillika ersättare för ombudet docenten Karl-Olof Faxén, och som experter jur. kand. Göran Kjällerström och jur. kand. Björn Lilliehöök och direktören Hans-Göran Myrdal, alla i Svenska arbetsgivarföreningen, samt direktören i Sveriges verkstadsförening Birger Hellström;

för arbetstagarerna: som ombud utredningschefen Clas-Erik Odhner, Landsorganisationen i Sverige, och som experter sekreteraren i Svenska byggnadsarbetareförbundet Ulf Asp, samt utredningssekreterarna Hans Engman och Christer Wretborn, båda i Tjänstemännens centralorganisation.

ganisationen strävar dessutom efter att tillvarata och stärka det trepartiska inflytandet inom alla grenar av organisationens verksamhet. Utta-landen och resolutioner i detta syfte har tid efter annan antagits av såväl arbetskonferensen som styrelsen.

Tanken på att anta ett internationellt instrument särskilt ägnat inrättande av trepartsorgan i medlemsländerna framfördes första gången år 1972 i arbetskonferensens utskott för granskning av tillämpningen av konventioner och rekommendationer. Ett förslag att på dagordningen för 1975 års arbetskonferens sätta upp frågan om införande av treparts-förfaranden på nationell nivå för att förbättra tillämpningen av ILO:s normer kom att stödjas av såväl arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanter som regeringsrepresentanter i ILO:s styrelse, vilken fattade ett beslut av denna innebörd i november 1973.

Den rapport i ämnet som internationella arbetsbyrån lade fram inför förstaårsbehandlingen år 1975 gav vid handen att de nordiska länderna vid en internationell jämförelse har sedan länge etablerade och relativt väl utvecklade treparts-förfaranden. De nordiska ILO-kommittéerna och inte minst den svenska ägnades stort utrymme i rapporten och tycktes rentav framstå som förebilder i diskussionen om treparts-förfaranden.

Efter sedvanlig andragångsbehandling av ämnet antog internationella arbetskonferensen i juni 1976 de inledningsvis nämnda instrumenten. Samtliga svenska ombud röstade för de båda instrumentens antagande.

Konventionens och rekommendationens huvudsakliga innehåll

I *konventionen* definieras först uttrycket "representativa organisationer" (art. 1).

Varje medlem av ILO som ratificerar konventionen åtar sig att tillämpa förfaranden som säkerställer effektivt samråd mellan representanter för regeringen, arbetsgivarna och arbetstagarerna om frågor rörande ILO:s aktiviteter (art. 2: 1).

Arten och formerna av de förfaranden som avses i konventionen skall bestämmas i varje land i enlighet med nationell praxis och efter samråd med de representativa organisationerna, där sådana förfaranden ännu inte har införts (art. 2: 2).

För de förfaranden som avses med konventionen skall representanter för arbetsgivare och arbetstagarare fritt väljas av deras representativa organisationer. Arbetsgivare och arbetstagarare skall vara representerade på grundval av likaberättigande i alla organ där samråd äger rum (art. 3).

Vederbörande myndighet skall åta sig ansvaret för det administrativa stödet för ILO-verksamheten på nationell nivå. Lämpliga överenskommelser skall träffas mellan myndigheterna och de representativa organisationerna om finansiering av all utbildning som behövs av personer som medverkar i verksamheten (art. 4).

Den nationella ILO-verksamheten skall (art. 5: 1) syfta till samråd om

a) regeringarnas svar på frågeformulär rörande punkter på arbetskonferensens dagordning och regeringarnas kommentarer till förslag till texter som skall diskuteras av konferensen;

b) de förslag som skall underställas myndigheterna i samband med att konventioner och rekommendationer läggs fram i enlighet med artikel 19 i ILO:s stadga;

c) förnyad prövning med lämpliga tidsmellanrum av icke ratificerade konventioner och av rekommendationer, som ännu inte har börjat tillämpas, i syfte att överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att främja deras genomförande och i förekommande fall ratificering;

d) frågor som uppstår i samband med redogörelser som skall tillställas ILO i enlighet med artikel 22 i stadgan;

e) förslag om uppsägning av ratificerade konventioner.

För att säkerställa en tillfredsställande prövning av dessa frågor skall samråd äga rum med lämpliga tidsmellanrum, fastställda genom överenskommelse, dock minst en gång om året (art. 5: 2).

När så befinns lämpligt efter samråd med de representativa organisationerna skall vederbörande myndighet årligen avge en redogörelse för hur de i konventionen avsedda förfarandena har fungerat (art. 6).

Enligt *rekommendationen* kan samråd exempelvis äga rum genom en speciellt bildad kommitté för frågor angående ILO:s aktiviteter, genom ett organ med allmän kompetens på det ekonomiska, sociala eller arbetsmarknadspolitiska området, genom ett antal organ med speciellt ansvar för bestämda ämnesområden eller genom skriftlig kommunikation, då de som medverkar i samrådsförfarandena är ense om att sådan kommunikation är lämplig och tillräcklig.

I rekommendationen uttalas att åtgärder bör vidtas i samverkan med berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer för att tillhandahålla lämplig utbildning som gör det möjligt för dem som medverkar i förfarandena att utföra sina funktioner på ett effektivt sätt. Vederbörande myndighet skall då så erfordras svara för finansieringen av utbildningsprogrammet.

De förfaranden som avses i rekommendationen bör syfta till samråd, förutom i de fall som har nämnts i konventionen, om förberedande och genomförande av lagstiftning eller andra åtgärder för att tillämpa konventioner och rekommendationer, som antagits av ILO, allt med hänsyn tagen till nationell praxis.

Vederbörande myndighet bör enligt rekommendationen efter samråd med de representativa organisationerna bestämma i vilken omfattning förfarandena skall tillämpas för samråd i andra frågor av gemensamt intresse, såsom

a) förberedande, genomförande och utvärdering av aktiviteter på det tekniska samarbetets område, i vilka ILO medverkar;

b) åtgärder som skall vidtas med anledning av resolutioner och andra beslut som har antagits av internationella arbetskonferensen, regionala

konferenser, industrikommittéer och andra av ILO sammankallade möten;

c) främjande av ökad kunskap om ILO:s aktiviteter såsom ett element som kan utnyttjas i åtgärder och program på det ekonomiska och sociala området.

Yttranden till ILO-kommittén

Yttranden har till ILO-kommittén avgetts av styrelsen för internationell utveckling, riksförsäkringsverket, sjöfartsverket, arbetsmarknadsstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges redareförening, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation och Centralorganisationen SACO/SR.

Flertalet remissinstanser inskränker sina kommentarer till ett konstaterande av att föreliggande instruments intentioner för Sveriges del får anses uppfyllda genom ILO-kommitténs verksamhet. De har därför inget att erinra mot att konventionen ratificeras av Sverige.

Också *sjöfartsverket* finner konventionens och rekommendationens syften och formella krav tillgodosedda genom den i Sverige tillämpade ordningen med behandling av ILO-frågor i ILO-kommittén. Verket tillägger dock att det vore önskvärt att representanter från sjöfartsverket och sjöfartsnäringen hade tillfälle att delta då kommittén behandlar sjöfartsfrågor.

SACO/SR tillstyrker ratifikation av konventionen samt tillämpning av rekommendationen. Organisationen anser det emellertid inte tillfredsställande att den inte är företrädd i ILO-kommittén. SACO/SR föreslår att organisationen snarast bereds plats i ILO-kommittén — förslagsvis genom att antalet ledamöter i kommittén utökas till 12 — samt att SACO/SR därvid erhåller en plats för ordinarie ledamot och en suppleantplats.

ILO-kommitténs yttrande

Sverige har en lång tradition på det område som behandlas i konventionen nr 144 och rekommendationen nr 152. ILO-kommittén, som inom kort kan se tillbaka på en femtioårig verksamhet, torde jämte motsvarande organ i övriga nordiska länder i stor utsträckning ha inspirerat ILO:s arbete med nu föreliggande instrument.

De nordiska ländernas ILO-kommittéer har emellertid inte bara genom sin existens utan genom ett aktivt deltagande i hela den procedur som leder fram till arbetskonferensens slutliga antagande av instrument kunnat påverka instrumentens utformning och innehåll. Därvid har från svensk sida strävan inte varit att i instrumenten få inskriven den i Sverige tillämpade ordningen för trepartssamråd. Tvärtom har hävdats, att de internationella bestämmelserna borde göras flexibla. I sitt svar på arbetsbyråns fråga om formerna för nationellt trepartssamråd an-

förde ILO-kommittén sålunda i september 1974 att ILO:s principer om representation och jämställdhet lättast kunde tillgodoses genom att en särskild kommitté för ILO-frågor inrättades. Kommittén fortsatte: "Här torde dock behovet av anpassning till nationella förhållanden göra sig gällande. Huvudsaken är att ILO-frågorna inte får en perifer behandling och att ett eventuellt särskilt organ inte isoleras från övriga nationella institutioner som handlägger arbetsmarknadsfrågor samt ekonomiska och sociala frågor."

De instrument som slutligen antogs av internationella arbetskonferensen vid dess sextioförsta sammanträde uppfyller allmänt omfattade krav på flexibilitet. Detta hindrar inte att såväl konventionen som rekommendationen kan och bör få ett visst inflytande på den i Sverige tillämpade ordningen.

ILO-kommittén har funnit det lämpligt att vid sin genomgång av instrumentens texter granska de gällande bestämmelserna för kommitténs verksamhet, fastställda av Kungl. Maj:t den 22 mars 1974, och har därvid kommit till följande slutsatser.

Tolkningen och tillämpningen av konventionens *artiklar 1—3* bör enligt kommitténs uppfattning bli föremål för fortsatt trepartiskt samråd. Såsom framgår av det följande föreslår kommittén att bestämmelserna för dess verksamhet ändras på ett antal punkter. Kommittén förutsätter att nya bestämmelser fastställs enligt den i konventionen och rekommendationen förutsedda ordningen.

Konventionens *artikel 4* föreskriver bl. a. att lämpliga överenskommelser skall träffas mellan vederbörande myndighet och de representativa organisationerna om finansiering av all erforderlig utbildning av personer som medverkar i de avsedda förfarandena. Några överenskommelser av detta slag existerar inte i Sverige och har heller inte påkallats av någon part. Så länge varje part föredrar att själv svara för finansieringen av erforderlig utbildning torde en uttrycklig eller underförstådd överenskommelse om att avstå från reglering av utbildningsinsatsernas finansiering emellertid tillgodose konventionens krav i detta avseende.

Enligt *artikel 5 (c)* skall de förfaranden som avses i konventionen syfta till samråd om förnyad prövning med lämpliga tidsmellanrum av icke ratificerade konventioner och av rekommendationer, som ännu inte har börjat tillämpas, i syfte att överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att främja deras genomförande och i förekommande fall ratificering. Någon systematisk genomgång av icke ratificerade konventioner etc. förekommer inte inom ILO-kommittén. Däremot bereds kommittén regelmässigt tillfälle att yttra sig över förslag från utredningar som i sina överväganden beaktat såväl ratificerade som icke ratificerade ILO-konventioner. I den mån existerande ILO-instrument inte har redovisats i remitterade betänkanden brukar kommittén fästa regeringens uppmärksamhet på instrumenten samt på möjligheterna till

ratifikation resp. kvarstående ratifikationshinder osv. ILO-kommittén finner att denna verksamhet är viktig men inte i sig tillfredsställer konventionens krav. Kommittén är beredd att diskutera fram en lämplig ordning för den föreskrivna systematiska genomgången av ILO-instrument och förslår att en bestämmelse härom skrivs in i riktlinjerna för kommitténs verksamhet.

Enligt *artikel 5 (d)* skall vidare de förfaranden som avses i konventionen syfta till samråd om frågor som uppstår i samband med redogörelser som skall tillställas ILO i enlighet med artikel 22 i ILO:s stadga. De avsedda redogörelserna (rapporter om tillämpningen av ratificerade konventioner) utarbetas på uppdrag av arbetsmarknadsdepartementet av kommittén (i praktiken av kommitténs sekretariat). Redogörelserna tillställs de representativa organisationerna för kommentarer. Endast undantagsvis diskuteras vid sammanträde med kommittén sådan fråga som uppstår i samband med rapporteringen till ILO. Kommittén anser att den nuvarande ordningen fungerar tillfredsställande men föreslår att också rapporteringsskyldigheten enligt stadgans artikel 22 skrivs in i bestämmelserna för kommitténs verksamhet.

Den i *artikel 5 (e)* föreskrivna ordningen, att samråd skall äga rum om förslag att säga upp en ratificerad konvention, bör skrivas in i bestämmelserna för kommitténs verksamhet.

Enligt *artikel 6* skall, då så befinnes lämpligt efter samråd med de representativa organisationerna, vederbörande myndighet årligen avge en redogörelse för hur de i konventionen avsedda förfarandena har fungerat. Någon årsberättelse om förfarandena enligt konventionen (ILO-kommitténs verksamhet) avges f. n. inte. Enligt kommitténs uppfattning kan en årsberättelse vara av värde för att sprida kännedom om såväl det nationella som det internationella ILO-arbetet. Det bör dock åligga kommittén själv att utarbeta den föreskrivna redogörelsen.

Enligt *rekommendationens punkt 3 (3)* bör åtgärder vidtas i samverkan med berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer för att tillhandahålla lämplig utbildning som gör det möjligt för dem som medverkar i de avsedda förfarandena att utföra sina funktioner på ett effektivt sätt. Utbildning av nämnt slag är f. n. inte föremål för samverkan mellan myndigheter och organisationer. I den mån utbildningsinsatser påkallas av någon berörd part är ILO-kommittén beredd att medverka.

ILO-kommitténs inställning till *punkterna 4, 5 (d), 5 (e) och 5 (f)* framgår av kommentarerna till konventionens artiklar 4 mom. 2, 5 (c), 5 (d) resp. 5 (e).

Enligt *punkt 6* bör vederbörande myndighet efter samråd med de representativa organisationerna bestämma i vilken omfattning de rekommenderade förfarandena skall tillämpas för samråd i andra frågor av gemensamt intresse. Som exempel härpå nämns

(a) förberedande, genomförande och utvärdering av aktiviteter på det tekniska samarbetets område, i vilka ILO medverkar;

(b) åtgärder som skall vidtas med anledning av resolutioner och andra beslut som har antagits av internationella arbetskonferensen, regionala konferenser, industrikommittéer och andra av ILO sammankallade möten;

(c) främjande av ökad kunskap om ILO:s aktiviteter såsom ett element som kan utnyttjas i åtgärder och program på det ekonomiska och sociala området.

Härtill anför ILO-kommittén följande.

(a) ILO-kommittén deltar inte i beredningen av biståndsfrågor. Där emot har kommittén hållits orienterad genom översiktliga presentationer vid några sammanträden. Enligt vad kommittén har erfarit pågår f. n. en översyn av det s. k. multibi-samarbetet, dvs. den biståndsverksamhet som bedrivs i direkt samarbete med FN:s fackorgan. Kommittén föreslår att rekommendationen i denna del tas upp i anslutning till multibi-översynen.

(b) Endast undantagsvis har ILO-kommittén behandlat åtgärder med anledning av andra i ILO fattade beslut än sådana som har inneburit antagande av konventioner och rekommendationer. Det bör enligt kommitténs uppfattning ankomma på kommittén själv att avgöra vilka övriga beslut fattade inom ILO som skall tas upp till behandling i kommittén.

(c) ILO-kommittén finner det viktigt att ta fasta på rekommendationen i denna del. Som exempel på åtgärder för att främja ökad kunskap om ILO:s aktiviteter nämner den de arrangemang som ILO-kommittén och en särskild arbetsgrupp förbereder i samband med kommitténs 50-årsjubileum.

Vad beträffar rekommendationens *punkt 9* hänvisar kommittén till sina synpunkter på konventionens artikel 6.

Övriga punkter i rekommendationen föranleder ingen kommentar från kommitténs sida.

Vad beträffar SACO/SR:s förslag att organisationen skall beredas plats i ILO-kommittén finner kommittén att detta är en sådan fråga om tolkning och tillämpning av konventionens art. 1—3 som enligt vad som tidigare sagts bör bli föremål för fortsatt trepartiskt samråd.

Beträffande sjöfartsverkets förslag om representation från verket och sjöfartsnäringen då frågor av intresse för dem behandlas i kommittén anför ILO-kommittén, att den har behov av den sakkunskap som representeras av sjöfartsverket resp. redarnas och de ombordanställdas organisationer, men att det bör ankomma på varje part för sig att bestämma hur kravet på sakkunskap skall tillgodoses.

Sammanfattningsvis finner ILO-kommittén att konventionen nr 144 trots vissa skillnader mellan konventionens krav och rådande praxis kan och bör ratificeras av Sverige. Ratifikation från svensk sida bör dock åtföljas av ovan föreslagna ändringar i 1974 års bestämmelser för kommitténs verksamhet. Vid utformningen av nya bestämmelser bör hänsyn tas till rekommendationen nr 152 i den utsträckning som har angetts i det föregående.

Föredraganden

Internationella arbetskonferensen antog vid sitt sextioförsta sammanträde dels en konvention (nr 144) om samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer, dels en rekommendation (nr 152) om samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer och om nationella åtgärder i samband med ILO:s aktiviteter.

Trepartiskt samråd, dvs. samråd mellan regeringen eller statliga myndigheter och arbetsmarknadens parter, har en lång tradition i Sverige. Sådan samverkan förekommer inte endast i frågor som rör ILO:s verksamhet utan också på en rad andra områden där arbetsmarknadsparterna har intressen att bevaka. Organisationerna på arbetsmarknaden är ofta företrädare i verksstyrelser och andra statliga organ liksom i statliga utredningar osv.

Vad beträffar deltagandet i ILO existerar i Sverige ett trepartiskt samråd också på nationell nivå vilket går tillbaka till organisationens första decennium. ILO-kommittén kan i år se tillbaka på en femtioårig verksamhet. Nu gällande bestämmelser för kommitténs verksamhet fastställdes av Kungl. Maj:t år 1974 (bil. 3).

Flertalet remissinstanser som har yttrat sig över konventionen nr 144 och rekommendationen nr 152 finner att konventionens och rekommendationens syften och formella krav tillgodoses genom ILO-kommittén. Kommittén själv föreslår emellertid att bestämmelserna för dess verksamhet ändras på ett antal punkter för att bättre motsvara de internationella instrumentens krav. I flera fall rör det sig endast om att i bestämmelserna för kommitténs verksamhet skriva in ett förfarande som redan tillämpas. Detta gäller t. ex. rapporteringen om tillämpning av ratificerade konventioner och förslag om uppsägning av en ratificerad konvention. I något enstaka fall förutses kommittén få en ny uppgift sig ålagd, i första hand utarbetande av en årsberättelse.

Kommitténs viktigaste förslag är att de nya bestämmelserna för dess verksamhet skall fastställas enligt den i konventionen och rekommendationen förutsedda ordningen, dvs. efter samråd med de representativa organisationerna av arbetsgivare och arbetstagare. Till fortsatt trepartiskt samråd hänvisar kommittén också frågor om kommitténs sammansättning. ILO-kommittén anser dock att konventionen nr 144 kan och bör ratificeras av Sverige.

Även jag finner det angeläget att Sverige som en av tillskyndarna av föreliggande instrument ansluter sig till konventionen nr 144 och tillämpar rekommendationen nr 152. Enligt instrumentens lydelse syftar de i första hand till införande av trepartssamråd i länder där sådana förfaranden ännu inte har införts (konventionens art. 2 mom. 2; rekommendationens punkt 2: 2). Jag delar emellertid ILO-kommitténs

uppfattning att såväl konventionen som rekommendationen bör få inflytande på den ordning som tillämpas i Sverige.

Jag är därför beredd att på den grund som har lagts för trepartssamråd i ILO-frågor i vårt land låta utarbeta förslag till nya riktlinjer för ILO-kommitténs framtida verksamhet. Det ankommer på regeringen att efter samråd med vederbörande arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer fastställa riktlinjerna. I samband med att ett förslag till riktlinjer anmäls, avser jag ta upp frågan om ILO-kommitténs sammansättning. Också denna fråga kräver enligt min bedömning fortsatt trepartiskt samråd.

Jag övergår nu till att behandla den år 1975 antagna *konventionen* (nr 143) om missbruk i samband med migration och om främjande av migrerande arbetstagares likställdhet med avseende på möjligheter och behandling. Beträffande konventionens innehåll ber jag att få hänvisa till prop. 1975/76: 126.

Som redovisades i nämnda proposition fann ILO-kommittén att vissa hinder förelåg mot en svensk ratifikation av konventionen. Kommittén utslöt emellertid inte att hindren successivt kunde undanröjas och föreslog därför att åtgärder skulle vidtas, som möjliggör ratifikation av åtminstone konventionens första del om missbruk i samband med migration.

Enligt konventionens art. 8 skall en migrerande arbetstagare som lagligen vistas i landet för att arbeta men förlorar sin anställning inte anses befinna sig i en illegal situation. Han skall följaktligen åtnjuta likställdhet i fråga om behandling med landets medborgare, särskilt då det gäller garantier för anställningstrygghet, beredande av alternativt sysselsättning, beredskapsarbete och omskolning (art. 8 mom. 2). I remissbehandlingen ifrågasattes om arbetsmarknadskungörelsens (1966: 368) bestämmelser i då gällande lydelse var förenliga med konventionens krav. ILO-kommittén fann det för sin del nödvändigt för fullständig tillämpning av konventionen att kungörelsens formella krav i vissa fall på svenskt medborgarskap slopades. Våren 1976 beslöt regeringen bl. a. att ändra bestämmelsen om de allmänna förutsättningarna för arbetslöshetshjälp. Ändringen, som trädde i kraft den 1 juli 1976 (SFS 1976: 269), innebär att kravet på svenskt medborgarskap har slopats. Därmed har ett av de påtalade ratifikationshindren undanröjts.

Beträffande konventionens del I anmälde ILO-kommittén vidare att den var tveksam om innebörden av art. 9 mom. 1 och dess krav på likställdhet med avseende på social trygghet som grundar sig på tidigare anställning. På förslag av kommittén riktades en förfrågan i ämnet till internationella arbetsbyrån.

Enligt art. 9 mom. 1 skall den illegalt invandrade arbetstagaren åtnjuta likställdhet i fråga om behandling för sig själv och sin familj med

avseende på rättigheter grundade på tidigare anställning då det gäller lön, social trygghet och andra förmåner.

I regeringens skrivelse till ILO framhölls att det för rätt till förmåner från den svenska tilläggs pensioneringen förutsattes att det årligen hade registrerats pensionsgrundande inkomst för den försäkrade under hans aktiva tid. Sådan registrering förutsätter i sin tur bl. a. att den försäkrade årligen avger självdeklaration. Det låg emellertid i sakens natur att den som hade invandrat till Sverige illegalt också, för att undvika upptäckt, kunde vara benägen att underlåta att avge självdeklaration. Lagstiftningen förutsåg ingen möjlighet att i efterhand rekonstruera den pensionsgrundande inkomsten för ett visst år. Liknande förhållanden förelåg beträffande sjukförsäkringsförmåner. Enligt den svenska lagstiftningen är alla som är bosatta i landet sjukförsäkrade oavsett om de förvärvsarbetar eller inte. Om en person som har invandrat illegalt, likaledes för att undvika upptäckt, underlåter att göra anmälan till folkbokföringen om sin bosättning i landet, och följaktligen inte blir inskriven i allmän försäkringskassa, kan det emellertid påverka hans försäkringsskydd om han blir sjuk. För sjukpenning förutsätts också en föregående anmälan om sjukpenninggrundande inkomst. Regeringen framhöll att bristen på försäkringsskydd i bägge de beskrivna fallen inte var en direkt följd av att invandraren vistades eller arbetade illegalt i landet utan av hans egen — i och för sig begripliga — underlåtenhet att avge självdeklaration resp. anmäla sin bosättning i landet. Inte heller är försäkringsskyddet direkt knutet till viss anställning eller till att avgifter har betalats. Det framhölls också, såvitt gällde kravet på likabehandling med svensk medborgare, att en svensk medborgare som försummar att iaktta här beskrivna skyldigheter skulle drabbas av samma konsekvenser. Regeringen önskade emellertid få ILO:s bekräftelse på att ett svenskt godtagande av bestämmelserna i konventionens art. 9 mom. 1 inte skulle föra med sig att det blev nödvändigt att komplettera de svenska socialförsäkringsbestämmelserna för att ta hänsyn till de situationer som här beskrivits.

Arbetsbyrån har, med det förbehållet att ILO:s stadga inte reglerar byråns kompetens i tolkningsfrågor, till arbetsmarknadsdepartementet överlämnat en inom byrån upprättad promemoria. I denna promemoria tar byrån fasta på att förlusten av förmåner i de beskrivna situationerna blir densamma för svenska medborgare som för migrerande arbetare. Byrån erinrar om att även andra än illegala invandrare av olika skäl kan vilja avstå från att t. ex. avge självdeklaration och noterar att konsekvenserna i socialförsäkringshänseende blir desamma i dessa fall. Byrån betraktar således inte förlust av förmåner som ett resultat av några diskriminerande åtgärder utan som en följd av uraktlåtenhet att iaktta en allmän, lagreglerad skyldighet. Byråns slutsats blir att förlusten

av förmåner i dessa fall inte står i strid med artikel 9 mom. 1 av konventionen.

I fråga om artikel 9 mom. 1 kvarstår härefter ett påpekande av ILO-kommittén att de särskilda övergångsreglerna inom tilläggs pensioneringen för svenska medborgare inte är förenliga med konventionens likställighetskrav. Denna fråga återkommer beträffande invandrare som lagligen invandrat till Sverige i konventionens del II och jag avser att behandla den under artikel 10.

Vad beträffar konventionens del I framhöll ILO-kommittén slutligen att ratifikationshinder kunde anses föreligga i förhållande till art. 9 mom. 3. Däri föreskrivs att om en arbetstagare eller hans familj avlägsnas från landet skall de inte bära kostnaden härför. Statens invandrarverk ifrågasatte om inte bestämmelsen strider mot 67 § utlänningslagen (1954: 193, omtryckt 1975: 1358), i vilken det föreskrivs att utlänning, som avvisas, förpassas, förvisas eller utvisas, är skyldig att gälda kostnaden för sin befordran till den ort, dit han sänds genom myndighets försorg. Verket påpekade emellertid att utlänning i många fall inte heller nu bestrider kostnaden för avlägsnande. Om utlänningslagen i denna del inte är förenlig med konventionen bör den enligt verkets uppfattning anpassas till konventionens krav. ILO-kommittén föreslog för sin del att de sakkunniga som skall se över utlänningslagstiftningen bör överväga gällande bestämmelser i förhållande till konventionen. På kommitténs förslag beslöt departementschefen överlämna konventionen nr 143 och den anslutande ILO-rekommendationen (nr 151) om migrerande arbetstagare samt däröver avgivna yttranden till utlänningslagkommittén (A 1975: 04) för fortsatta överväganden. Dess utredningsarbete är ännu inte avslutat.

Såvitt avser konventionens del II påpekade statens invandrarverk att det då ännu gällande svensk-italienska arbetskraftsavtalet från år 1947 stred mot konventionens likställighetskrav vad gäller skydd mot tvång att tillhöra sammanslutning. Enligt art. 2 i avtalet förband sig de italienska arbetarna före avresan från Italien att vid ankomsten till Sverige ansluta sig till den fackliga organisationen inom sitt yrke samt att vidmakthålla detta medlemskap under den tid de vistades i Sverige. I ILO-konventionens art. 10 föreskrivs emellertid likställdhet för migrerande arbetstagare med avseende på bl. a. fackliga rättigheter och individuella och kollektiva friheter. ILO-kommittén föreslog därför att den svensk-italienska överenskommelsen skulle ändras eller sägas upp. Med hänsyn till att överenskommelsen som sådan sedan länge hade saknat praktisk betydelse beslöt regeringen den 6 maj 1976 att säga upp 1947 års svensk-italienska avtal beträffande utvandring av italienska arbetare till Sverige. Genom att avtalet sagts upp har ett hinder mot ratifikation av konventionens del II undanröjts.

Det viktigaste ratifikationshindret var enligt ILO-kommitténs uppfatt-

ning bristen på överensstämmelse mellan de svenska bestämmelserna om social trygghet och konventionens krav på likställdhet mellan migrerande arbetare och egna medborgare. Likställdhetskravet enligt art. 10 gäller nämligen utöver de tidigare nämnda fri- och rättigheterna bl. a. social trygghet. Av betydelse i detta sammanhang är framför allt gällande pensionsbestämmelser, och jag vill erinra om följande.

Berättigade till folkpension är enligt lagstiftningen endast svenska medborgare. Utlänningars rätt till folkpension regleras genom bilaterala och multilaterala konventioner som Sverige har slutit. Utöver att de lagstadgade förutsättningarna — uppnådd pensionsålder och motsvarande — skall vara uppfyllda uppställer konventionerna skilda villkor beträffande bosättningstid i Sverige m. m. De tider som krävs varierar mellan konventionerna. Nordiska medborgare har mest gynnad ställning.

Beträffande motiven bakom denna reglering vill jag hänvisa till framställningen i prop. 1975/76: 51 och de tilläggsdirektiv som den 13 november 1975 gavs åt pensionskommittén (S 1970: 40). I tilläggsdirektiven har kommittén fått i uppdrag att överväga frågan om ett minimiskydd i form av lagfäst rätt till folkpension på vissa villkor för invandrare som inte omfattas av konvention.

Inom tilläggs pensioneringen krävs enligt allmänna regler pensionspoäng för minst 30 år för oakortad tilläggs pension. För svenska medborgare som är födda senast år 1914 krävs enligt särskilda övergångsregler 20 år och för dem som är födda åren 1915—1923 gäller en successiv upptrappning till den allmänna 30-årsregeln. Övergångsreglerna har sin grund i att de nu angivna åldersklasserna vid ATP-systemets genomförande år 1960 inte hade möjlighet att före pensionsåldern tjäna in en oakortad tilläggs pension enligt vanliga regler. De lindrigare villkoren enligt övergångsreglerna har motiverats med att dessa äldre försäkrade genom sin insats hade bidragit till den välförädlingsuppbyggnad som gjorde ATP-reformen möjlig. Genom utslag i försäkringsdomstolen har bestämmelserna ansetts tillämpliga även på medborgare i övriga nordiska länder till följd av den nordiska trygghetskonventionen.

I övrigt föreligger således en skillnad i behandlingen av svenska och utländska medborgare. Motivet för att utländska medborgare inte har ansetts böra kunna åberopa sig på övergångsreglerna har varit att det i deras fall inte har funnits fog för ett allmänt antagande att den arbetsinsats som utförts före ATP-reformens genomförande har kommit det svenska samhället till godo. Invandringen till Sverige har nämligen först relativt sett sent fått större omfattning. Enligt tilläggsdirektiven till pensionskommittén har emellertid kommittén också att överväga behovet av regler som utsträcker de förmånligare villkoren till invandrare som faktiskt har varit verksamma i Sverige under lång tid innan ATP infördes.

ILO-kommittén föreslog att texterna till konventionen nr 143 och re-

kommendationen nr 151 samt däröver avgivna yttranden skulle överlämnas till pensionskommittén för beaktande i dess fortsatta arbete. Förslaget omfattade också den år 1949 antagna ILO-konventionen (nr 97) om migrerande arbetare, vilken av liknande skäl inte har ratificerats av Sverige. Departementschefen beslöt följa kommitténs förslag också i denna del och handlingarna har överlämnats till pensionskommittén. Utredningsarbetet fortgår alltjämt.

Av vad jag nu har sagt framgår att hinder kvarstår mot ratifikation av såväl del I som del II av konventionen nr 143. Vissa frågor som konventionen berör är föremål för prövning i pågående utredningar. Det är därför inte möjligt att f. n. förorda att någon del av konventionen ratificeras.

Såsom jag har nämnt inledningsvis skall varje medlem i ILO inom ett år från avslutandet av ett konferenssammansträde underställa antagna konventioner och rekommendationer vederbörlig myndighet. Någon motsvarande skyldighet beträffande den s. k. *världssysselsättningskonferensens slutdokument* finns inte. Jag finner dock nämnda dokument vara av så stort allmänt intresse att det bör göras tillgängligt i svensk översättning.

Beträffande sysselsättningskonferensens resultat vill jag anföra följande.

ILO:s generaldirektör hade i sin rapport till konferensen understrukit att den huvudfråga konferensen hade att ta ställning till gällde huruvida varje land skulle uppmanas att anta en s. k. *basbehovsstrategi*. En sådan innebar enligt analysen i rapporten att utvecklingsansträngningarna i första hand skulle inriktas på att tillgodose de fattigaste människornas grundläggande behov av mat, kläder, bostad, sociala tjänster samt arbete. Konferensen godkände med stor majoritet den föreslagna strategin och antog ett uttalande om att de åtgärder som krävs för att tillgodose behoven skall bilda kärnan i strategin för FN:s utvecklingsarbete.

I fråga om *internationell migration och sysselsättning* fastställde konferensen tre huvudprinciper som borde styra åtgärderna på detta område. Nationella och internationella åtgärder skall inriktas dels på att skapa attraktiva alternativ till emigration i utvandringsländerna, dels skydda emigranter och deras familjer från de problem som ibland är förknippade med utvandring och dels vidta åtgärder så att ut- och invandring inte drabbar övriga invånare i in- och utflyttningsländer.

Även i fråga om *aktiv arbetsmarknadspolitik och anpassningsåtgärder* nåddes enighet utan större svårigheter. Konferensen underströk mycket klart behovet av att industriländerna inriktar sin ekonomiska politik på att upprätthålla full sysselsättning. Av störst intresse för utvecklingsländerna på detta område var sannolikt att alla parter (regerings-, arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanter) stödde ett uttalande om att industriländerna genom sin arbetsmarknadspolitik skulle vidga möjlig-

heter att underlätta import av färdigvaror och halvfabrikat från utvecklingsländerna.

I diskussionen om *sysselsättningsskapande teknologi i utvecklingsländerna* enades konferensen om att teknikvalet måste anpassas till varje lands särskilda förutsättningar och ske med hänsyn tagen både till sysselsättnings- och tillväxtmål. Utvecklingsländernas regeringsrepresentanter samt arbetstagargruppen gav också sitt stöd för ett i generaldirektörens rapport framfört förslag om att upprätta två nya internationella institutioner som skulle ägna sig åt att främja utveckling och överföring av lämplig teknologi för utvecklingsländerna. Övriga delegationer ansåg sig inte kunna ta ställning till dessa förslag innan pågående utredningar hade behandlats, däribland FN:s generalsekreterares rapport till världsorganisationens ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) om organisationen av ett internationellt teknologiskt informationssystem.

Beträffande *de multinationella företagens sysselsättningsskapande roll i utvecklingsländerna* kunde ingen som helst enighet nås trots avsevärda ansträngningar. I konferensens slutdokument redovisas därför de tre parternas inställning separat.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

dels föreslår riksdagen att godkänna konventionen (nr 144) om samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer,

dels lämnar riksdagen tillfälle att avge yttrande över vad jag i övrigt har anfört om de vid internationella arbetskonferensens sextionde och sextioförsta sammanträden antagna instrumenten.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för de åtgärder som föredraganden har hemställt om.

Bilaga 1

Översättning

Convention (No. 144) Concerning Tripartite Consultations to Promote the Implementation of International Labour Standards

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-first Session on 2 June 1976, and

Recalling the terms of existing international labour Conventions and Recommendations—in particular the Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948, the Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949, and the Consultation (Industrial and National Levels) Recommendation, 1960—which affirm the right of employers and workers to establish free and independent organisations and call for measures to promote effective consultation at the national level between public authorities and employers' and workers' organisations, as well as the provisions of numerous international labour Conventions and Recommendations which provide for the consultation of employers' and workers' organisations on measures to give effect thereto, and

Having considered the fourth item on the agenda of the session which is entitled "Establishment of tripartite machinery to promote the implementation of international labour standards", and having decided upon the adoption of certain proposals concerning tripartite consultations to promote the implementation of international standards, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention, adopts this twenty-first day of June of the year one thousand nine hundred and seventy-six the following Convention, which may be cited as the Tripartite Consultation (International Labour Standards) Convention, 1976:

Konvention (nr 144) om samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som av styrelsen för internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 2 juni 1976 till sitt sextioförsta sammanträde,

som hänvisar till bestämmelserna i existerande av ILO antagna konventioner och rekommendationer — särskilt 1948 års konvention om föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, 1949 års konvention om organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten och 1960 års rekommendation om samråd och samverkan (branschplanet och det nationella planet) — vari arbetsgivarnas och arbetstagarnas rätt att bilda fria och oberoende organisationer bekräftas och åtgärder påkallas i syfte att främja effektivt samråd på nationell nivå mellan de offentliga myndigheterna och arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, ävensom de föreskrifter i flera av ILO antagna konventioner och rekommendationer som avser samråd med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer om åtgärder för deras genomförande,

som behandlat den fjärde punkten på sammanträdets dagordning, vilken har benämnts "Införande av trepartsförfaranden för att främja genomförandet av ILO:s normer" och som beslutat anta vissa förslag angående samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer,

och som beslutat att dessa förslag skall ta formen av en internationell konvention,

antar denna den tjugoförsta dagen i juni månad år nittonhundrasjuttiosex följande konvention, som kan benämnas 1976 års konvention om samråd på trepartsbasis (ILO:s normer):

Article 1

In this Convention the term "representative organisations" means the most representative organisations of employers and workers enjoying the right of freedom of association.

Article 2

1. Each Member of the International Labour Organisation which ratifies this Convention undertakes to operate procedures which ensure effective consultations, with respect to the matters concerning the activities of the International Labour Organisation set out in Article 5, paragraph 1, below, between representatives of the government, of employers and of workers.

2. The nature and form of the procedures provided for in paragraph 1 of this Article shall be determined in each country in accordance with national practice, after consultation with the representative organisations, where such organisations exist and such procedures have not yet been established.

Article 3

1. The representatives of employers and workers for the purposes of the procedures provided for in this Convention shall be freely chosen by their representative organisations, where such organisations exist.

2. Employers and workers shall be represented on an equal footing on any bodies through which consultations are undertaken.

Article 4

1. The competent authority shall assume responsibility for the administrative support of the procedures provided for in this Convention.

2. Appropriate arrangements shall be made between the competent authority and the representative organisations, where such organisations exist, for the financing of any necessary training of participants in these procedures.

Article 5

1. The purpose of the procedures provided for in this Convention shall be consultations on—

Artikel 1

I denna konvention avses med uttrycket "representativa organisationer" de mest representativa organisationerna av arbetsgivare och arbetstagare som åtnjuter rätten till föreningsfrihet.

Artikel 2

1. Varje medlem av internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, åtar sig att tillämpa förfaranden som säkerställer effektivt samråd mellan representanter för regeringen, arbetsgivarna och arbetstagarna om de frågor rörande internationella arbetsorganisationens aktiviteter, som anges i efterföljande artikel 5, mom. 1.

2. Arten och formerna av de förfaranden som avses i mom. 1 i denna artikel skall bestämmas i varje land i enlighet med nationell praxis efter samråd med de representativa organisationerna, där sådana organisationer existerar och sådana förfaranden ännu inte har införts.

Artikel 3

1. För de förfaranden som avses i denna konvention skall representanter för arbetsgivare och arbetstagare fritt väljas av deras representativa organisationer, där sådana organisationer existerar.

2. Arbetsgivare och arbetstagare skall vara representerade på grundval av lika berättigande i alla organ genom vilka samråd äger rum.

Artikel 4

1. Vederbörande myndighet skall åta sig ansvaret för det administrativa stödet för de förfaranden som avses i denna konvention.

2. Lämpliga överenskommelser skall träffas mellan vederbörande myndighet och de representativa organisationerna, där sådana organisationer existerar, om finansiering av all erforderlig utbildning av personer som medverkar i dessa förfaranden.

Artikel 5

1. De förfaranden som avses i denna konvention skall syfta till samråd om

(a) government replies to questionnaires concerning items on the agenda of the International Labour Conference and government comments on proposed texts to be discussed by the Conference;

(b) the proposals to be made to the competent authority or authorities in connection with the submission on Conventions and Recommendations pursuant to article 19 of the Constitution of the International Labour Organisation;

(c) the re-examination at appropriate intervals of unratified Conventions and of Recommendations to which effect has not yet been given, to consider what measures might be taken to promote their implementation and ratification as appropriate;

(d) questions arising out of reports to be made to the International Labour Office under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation;

(e) proposals for the denunciation of ratified Conventions.

2. In order to ensure adequate consideration of the matters referred to in paragraph 1 of this Article, consultations shall be undertaken at appropriate intervals fixed by agreement, but at least once a year.

Article 6

When this is considered appropriate after consultation with the representative organisations, where such organisations exist, the competent authority shall issue an annual report on the working of the procedures provided for in this Convention.

Article 7

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 8

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

(a) regeringarnas svar på frågeformulär rörande punkter på internationella arbetskonferensens dagordning och regeringarnas kommentarer till förslag till texter som skall diskuteras av konferensen;

(b) de förslag som skall underställas vederbörande myndighet eller myndigheter i samband med framläggandet av konventioner och rekommendationer i enlighet med artikel 19 i internationella arbetsorganisationens stadga;

(c) förnyad prövning med lämpliga tids mellanrum av icke ratificerade konventioner och av rekommendationer, som ännu inte har börjat tillämpas, i syfte att överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att främja deras genomförande och i förekommande fall ratificering;

(d) frågor som uppstår i samband med redogörelser som skall tillställas internationella arbetsbyrå i enlighet med artikel 22 i internationella arbetsorganisationens stadga;

(e) förslag om uppsägning av ratificerade konventioner.

2. För att säkerställa en tillfredsställande prövning av de frågor som avses i mom. 1 i denna artikel skall samråd äga rum med lämpliga tids mellanrum, fastställda genom överenskommelse, dock minst en gång om året.

Artikel 6

Då så befinnes lämpligt efter samråd med de representativa organisationerna, där sådana organisationer existerar, skall vederbörande myndighet årligen avge en redogörelse för hur de i denna konvention avsedda förfarandena har fungerat.

Artikel 7

De officiella ratifikationerna av denna konvention skall delges internationella arbetsbyråns generaldirektör och registreras av honom.

Artikel 8

1. Denna konvention är bindande endast för de medlemmar av internationella arbetsorganisationen vilkas ratifikationer registrats av generaldirektören.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 9

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 10

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 11

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations

2. Den träder i kraft tolv månader efter det två medlemmars ratifikationer registrerats av generaldirektören.

3. Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem tolv månader efter den dag, då dess ratifikation registrerats.

Artikel 9

1. Medlem som ratificerar denna konvention kan, sedan tio år förflutit från den tidpunkt då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma genom skrivelse som delges internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Uppsägningen träder ej i kraft förrän ett år efter det den registrerats.

2. Varje medlem, som ratificerar denna konvention och icke inom ett år efter utgången av den i föregående mom. nämnda tioårsperioden gör bruk av den uppsägningsrätt som medges i denna artikel, skall vara bunden för en ny period av tio år och kan därefter på de i denna artikel föreskrivna villkoren uppsäga konventionen vid utgången av varje tioårsperiod.

Artikel 10

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar av internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer och uppsägningar, som delgivits honom av organisationens medlemmar.

2. När generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den andra ratifikationen i ordningen, som delgivits honom, skall han fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag då konventionen kommer att träda i kraft.

Artikel 11

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall för registrering jämlikt artikel 102 av Förenta nationernas stadga lämna Förenta nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om varje ratifikation och

full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 12

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 13

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides—

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 9 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 14

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

uppsägning, som registrerats av honom enligt bestämmelserna i föregående artiklar.

Artikel 12

Närhelst internationella arbetsbyråns styrelse finner det erforderligt skall styrelsen förelägga internationella arbetsorganisationens allmänna konferens en redogörelse för konventionens tillämpning och överväga om det finns skäl att på konferensens dagordning uppföra frågan om dess revision, helt eller delvis.

Artikel 13

1. Om konferensen antager en ny konvention, varigenom förevarande konvention helt eller delvis revideras, och den nya konventionen ej föreskriver annat,

(a) skall, utan hinder av bestämmelserna i artikel 9, en medlems ratifikation av den nya konventionen i sig innefatta omedelbar uppsägning av förevarande konvention, under förutsättning att den nya konventionen trätt i kraft;

(b) skall från den dag, då den nya konventionen träder i kraft, förevarande konvention icke längre kunna ratificeras av medlemmarna.

2. Förevarande konvention skall likväl förbli gällande till form och innehåll för de medlemmar som ratificerat densamma men icke ratificerat den nya konventionen, varigenom förevarande konvention revideras.

Artikel 14

De engelska och franska texterna till denna konvention skall ha lika vitsord.

Bilaga 2

Översättning

Recommendation (No. 152) Concerning Tripartite Consultations to Promote the Implementation of International Labour Standards and National Action Relating to the Activities of the International Labour Organisation

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-first Session on 2 June 1976, and

Recalling the terms of existing international labour Conventions and Recommendations—in particular the Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948, the Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949, and the Consultation (Industrial and National Levels) Recommendation, 1960—which affirm the right of employers and workers to establish free and independent organisations and call for measures to promote effective consultation at the national level between public authorities and employers' and workers' organisations, as well as the provisions of numerous international labour Conventions and Recommendations which provide for the consultation of employers' and workers' organisations on measures to give effect thereto, and

Having considered the fourth item on the agenda of the session which is entitled "Establishment of tripartite machinery to promote the implementation of international labour standards", and having decided upon the adoption of certain proposals concerning tripartite consultations to promote the implementation of international labour standards and national action relating to the activities of the International Labour Organisation, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation, adopts this twenty-first day of June of

Rekommendation (nr 152) om samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer och om nationella åtgärder i samband med ILO:s aktiviteter

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som av styrelsen för internationella arbetsbyrå sammankallats till Genève och där samlats den 2 juni 1976 till sitt sextioförsta sammanträde,

som hänvisar till bestämmelserna i existerande av ILO antagna konventioner och rekommendationer — särskilt 1948 års konvention om föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, 1949 års konvention om organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten och 1960 års rekommendation om samråd och samverkan (branschplanet och det nationella planet) — vari arbetsgivarnas och arbetstagarnas rätt att bilda fria och oberoende organisationer bekräftas och åtgärder påkallas i syfte att främja effektivt samråd på nationell nivå mellan de offentliga myndigheterna och arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, ävensom de föreskrifter i flera av ILO antagna konventioner och rekommendationer som avser samråd med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer om åtgärder för deras genomförande,

som behandlat den fjärde punkten på sammanträdets dagordning, vilken har benämnts "Införande av trepartsförfaranden för att främja genomförandet av ILO:s normer" och som beslutat anta vissa förslag angående samråd på trepartsbasis för att främja genomförandet av ILO:s normer och nationella åtgärder i samband med ILO:s aktiviteter,

och som beslutat att dessa förslag skall ta formen av en rekommendation, antar denna den tjugoförsta dagen i juni

the year one thousand nine hundred and seventy-six the following Recommendation, which may be cited as the Tripartite Consultation (Activities of the International Labour Organisation) Recommendation, 1976:

1. In this Recommendation the term "representative organisations" means the most representative organisations of employers and workers enjoying the right of freedom of association.

2. (1) Each Member of the International Labour Organisation should operate procedures which ensure effective consultations with respect to matters concerning the activities of the International Labour Organisation, in accordance with Paragraphs 5 to 7 of this Recommendation, between representatives of the government, of employers and of workers.

(2) The nature and form of the procedures provided for in subparagraph (1) of this Paragraph should be determined in each country in accordance with national practice, after consultation with the representative organisations where such procedures have not yet been established.

(3) For instance, consultations may be undertaken—

(a) through a committee specifically constituted for questions concerning the activities of the International Labour Organisation;

(b) through a body with general competence in the economic, social or labour field;

(c) through a number of bodies with special responsibility for particular subject areas; or

(d) through written communications, where those involved in the consultative procedures are agreed that such communications are appropriate and sufficient.

3. (1) The representatives of employers and workers for the purposes of the procedures provided for in this Recommendation should be freely chosen by their representative organisations.

(2) Employers and workers should be represented on an equal footing on any bodies through which consultations are undertaken.

(3) Measures should be taken, in co-

månad år nittonhundrasjuttiosex följande rekommendation, som kan benämnas 1976 års rekommendation om samråd på treparts-basis (ILO:s aktiviteter):

1. I denna rekommendation avses med uttrycket "representativa organisationer" de mest representativa organisationerna av arbetsgivare och arbetstagare som åtnjuter rätten till föreningsfrihet.

2. (1) Varje medlem av internationella arbetsorganisationer bör tillämpa förfaranden som säkerställer effektivt samråd mellan representanter för regeringen, arbetsgivarna och arbetstagarna om frågor rörande internationella arbetsorganisationens aktiviteter i enlighet med punkterna 5—7 i denna rekommendation.

(2) Arten och formerna av de förfaranden som avses i stycket (1) i denna punkt bör bestämmas i varje land i enlighet med nationell praxis efter samråd med de representativa organisationerna, där sådana förfaranden ännu inte har införts.

(3) Samråd kan exempelvis äga rum

(a) genom en speciellt för frågor rörande internationella arbetsorganisationens aktiviteter bildad kommitté;

(b) genom ett organ med allmän kompetens på det ekonomiska, sociala eller arbetsmarknadspolitiska området;

(c) genom ett antal organ med speciellt ansvar för bestämda ämnesområden; eller

(d) genom skriftlig kommunikation, då de som medverkar i samrådsförfarandena är ense om att sådan kommunikation är lämplig och tillräcklig.

3. (1) För de förfaranden som avses i denna rekommendation bör representanter för arbetsgivare och arbetstagare fritt väljas av deras representativa organisationer.

(2) Arbetsgivare och arbetstagare bör vara representerade på grundval av likaberättigande i alla organ genom vilka samråd äger rum.

(3) Åtgärder bör vidtagas i samverkan

operation with the employers' and workers' organisations concerned, to make available appropriate training to enable participants in the procedures to perform their functions effectively.

4. The competent authority should assume responsibility for the administrative support and financing of the procedures provided for in this Recommendation, including the financing of training programmes where necessary.

5. The purpose of the procedures provided for in this Recommendation should be consultations—

(a) on government replies to questionnaires concerning items on the agenda of the International Labour Conference and government comments on proposed texts to be discussed by the Conference;

(b) on the proposals to be made to the competent authorities in connection with the submission of Conventions and Recommendations pursuant to article 19 of the Constitution of the International Labour Organisation;

(c) subject to national practice, on the preparation and implementation of legislative or other measures to give effect to international labour Conventions and Recommendations, in particular to ratified Conventions (including measures for the implementation of provisions concerning the consultation or collaboration of employers' and workers' representatives);

(d) on the re-examination at appropriate intervals of unratified Conventions and of Recommendations to which effect has not yet been given, to consider what measures might be taken to promote their implementation and ratification as appropriate;

(e) on questions arising out of reports to be made to the International Labour Office under articles 19 och 22 of the Constitution of the International Labour Organisation;

(f) on proposals for the denunciation of ratified Conventions.

6. The competent authority, after consultation with the representative organisations, should determine the extent to which

med berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer för att tillhandahålla lämplig utbildning som gör det möjligt för dem som medverkar i förfarandena att utföra sina funktioner på ett effektivt sätt.

4. Vederbörande myndighet bör åta sig ansvaret för det administrativa stödet för och finansieringen av de förfaranden som avses i denna rekommendation, då så erfordras inberäknat finansieringen av utbildningsprogram.

5. De förfaranden som avses i denna rekommendation bör syfta till samråd

(a) om regeringarnas svar på frågeformulär rörande punkter på internationella arbetskonferensens dagordning och regeringarnas kommentarer till förslag till texter som skall diskuteras av konferensen;

(b) om de förslag som skall underställas vederbörande myndighet eller myndigheter i samband med framläggandet av konventioner och rekommendationer i enlighet med artikel 19 i internationella arbetsorganisationens stadga;

(c) om förberedande och genomförande av lagstiftning eller andra åtgärder för att tillämpa konventioner och rekommendationer, som antagits av ILO, särskilt ratificerade konventioner (inberäknat åtgärder för genomförande av bestämmelser angående samråd med eller medverkan av representanter för arbetsgivare och arbetstigare), allt med hänsyn tagen till nationell praxis;

(d) om förnyad prövning med lämpliga tids mellanrum av icke ratificerade konventioner och av rekommendationer, som ännu inte har börjat tillämpas, i syfte att överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att främja deras genomförande och i förekommande fall ratificering;

(e) om frågor som uppstår i samband med redogörelser som skall tillställas internationella arbetsbyrå i enlighet med artiklarna 19 och 22 i internationella arbetsorganisationens stadga;

(f) om förslag om uppsägning av ratificerade konventioner.

6. Vederbörande myndighet bör efter samråd med de representativa organisationerna bestämma i vilken omfattning dessa förfar-

these procedures should be used for the purpose of consultation on other matters of mutual concern, such as—

(a) the preparation, implementation and evaluation of technical co-operation activities in which the International Labour Organisation participates;

(b) the action to be taken in respect of resolutions and other conclusions adopted by the International Labour Conference, regional conferences, industrial committees and other meetings convened by the International Labour Organisation;

(c) the promotion of a better knowledge of the activities of the International Labour Organisation as an element for use in economic and social policies and programmes.

7. In order to ensure adequate consideration of the matters referred to in the preceding Paragraphs, consultations should be undertaken at appropriate intervals fixed by agreement, but at least once a year.

8. Measures appropriate to national conditions and practice should be taken to ensure co-ordination between the procedures provided for in this Recommendation and the activities of national bodies dealing with analogous questions.

9. When this is considered appropriate after consultation with the representative organisations, the competent authority should issue an annual report on the working of the procedures provided for in this Recommendation.

randen skall tillämpas för samråd i andra frågor av gemensamt intresse, såsom

(a) förberedande, genomförande och utvärdering av aktiviteter på det tekniska samarbetets område, i vilka internationella arbetsorganisationen medverkar;

(b) åtgärder som skall vidtas med anledning av resolutioner och andra beslut som antagits av internationella arbetskonferensen, regionala konferenser, industrikommittéer och andra av internationella arbetsorganisationen sammankallade möten;

(c) främjande av ökad kunskap om internationella arbetsorganisationens aktiviteter såsom ett element som kan utnyttjas i åtgärder och program på det ekonomiska och sociala området.

7. För att säkerställa en tillfredsställande prövning av de frågor som avses i de föregående punkterna bör samråd äga rum med lämpliga tidsmellanrum, fastställda genom överenskommelse, dock minst en gång om året.

8. Åtgärder lämpade efter varje lands förhållanden och sedvanor bör vidtagas för att säkerställa samordning mellan de förfaranden som avses i denna rekommendation och de aktiviteter som utövas av nationella organ som behandlar liknande frågor.

9. Då så befinnes lämpligt efter samråd med de representativa organisationerna, bör vederbörande myndighet årligen avge en redogörelse för hur de i denna rekommendation avsedda förfarandena har fungerat.

Bilaga 3

Bestämmelser för ILO-kommitténs verksamhet

Sedan Kungl. Maj:t den 12 juli 1927 beslutat inrätta en delegation med uppgift att behandla ärenden rörande Sveriges medverkan i det internationella socialpolitiska samarbetet, utfärdade Kungl. Maj:t den 18 december 1936 nya bestämmelser för delegationen, vilka därefter ändrats genom beslut den 5 november och den 30 december 1937 samt den 18 maj 1962.

Delegationen har antagit benämningen ILO-kommittén.

Kungl. Maj:t fastställer — med upphävande av tidigare i ämnet meddelade beslut — följande bestämmelser för ILO-kommitténs verksamhet.

Kommittén skall avge yttranden och upprätta förslag i ärenden rörande förhållandet till internationella arbetsorganisationen samt även i övrigt biträda i frågor som rör Sveriges medverkan i det internationella arbetsmarknads- och socialpolitiska samarbetet.

Kommittén skall bestå av högst nio ledamöter, vilka utses av Kungl. Maj:t för två år. Av ledamöterna skall tre företräda det statliga intresset, tre arbetsgivarintresset och tre arbetstagarintresset.

Kungl. Maj:t utser även högst nio personer att vid förfall för ledamöter i kommittén vara ersättare för dem.

Kungl. Maj:t utser en av de ledamöter, som företräder det statliga intresset, att vara ordförande samt en av dessa ledamöter eller en av deras ersättare att vara vice ordförande i kommittén.

Hos kommittén skall finnas en av chefen för arbetsmarknadsdepartementet förordnad sekreterare jämte det arbetsbiträde i övrigt som behövs.

Kommittén sammanträder på kallelse av ordföranden. När kommittén skall behandla ärende, vari kommittén inte skall ge uttryck åt viss mening, eller annat ärende av mindre betydelse, får ärendet på kommitténs vägnar handläggas av ordföranden ensam. Sådant ärende skall anmälas på nästkommande sammanträde.

Det åligger kommittén särskilt

att till Kungl. Maj:t avge yttrande över rapporter och förslag från internationella arbetsbyrån,

att till arbetsbyråns generaldirektör avge sådana redogörelser, som enligt artikel 19 i internationella arbetsorganisationens stadga skall upprättas av medlemsstat eller som föranleds av Sveriges medlemskap i internationella arbetsorganisationens industrikommittéer,

att efter begäran av internationella arbetsbyrån eller annan mellanstatlig organisation på Kungl. Maj:ts uppdrag utarbeta redogörelser för svenska arbetsmarknads- och socialpolitiska förhållanden eller lämna upplysningar därom,

samt att enligt fastställd ordning översätta och — i upplagestorlek som bestäms av chefen för arbetsmarknadsdepartementet — utge årsredogörelse från direktören för internationella arbetsbyrån.

Kommittén äger att från verk och myndigheter få de upplysningar och utlåtanden, som behövs för kommitténs verksamhet, samt att i särskilda fall anlita experter.

Kommitténs ledamöter och deras ersättare samt experter och sekreterare äger rätt till ersättning i form av dagarvode enligt kommittékungörelsen (1946: 394), om ej annat föreskrivs.

Kostnaderna för kommitténs verksamhet, inbegripet kostnader för publikationstryck, skall bestridas från det under elfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget Internationellt samarbete.

CARL GUSTAF

Ingemund Bengtsson

*Bilaga 4***Resolutioner**

- I. Resolution om upptagande av Angola som medlem i ILO.
- II. Resolution om medgivande för Arabrepubliken Yemen att rösta.
- III. Resolution om medgivande för Tchad att rösta.
- IV. Resolution om medgivande för Bolivia att rösta.
- V. Resolution om Dominikanska Republikens obetalda avgifter.
- VI. Resolution om fastställande av medlemsavgifter för nya medlemsstater (Saudiarabien, Surinam, Papua Nya Guinea, Bahamas, Moçambique och Angola).
- VII. Resolution om sammansättningen av ILO:s administrativa domstol.
- VIII. Resolution om erläggande av extra avgift till ILO:s tjänstepensionsfond.
- IX. Resolution om utseende av en ledamot i ILO:s tjänstepensionsorgan.
- X. Resolution om tilläggsbudget för åren 1976—77.
- XI. Resolution om indragning av ordinarie befattningar.
- XII. Resolution om arbetsförhållanden och arbetsmiljö.
- XIII. Resolution om att på dagordningen för nästa ordinarie konferenssammanträde föra upp ett ämne med beteckningen "Arbetsmiljö: luftföroreningar, buller och vibrationer".
- XIV. Resolution om att på dagordningen för nästa ordinarie konferenssammanträde föra upp ett ämne med beteckningen "Anställningsförhållanden samt arbets- och levnadsvillkor för sjukvårdspersonal".

*Översättning**Bilaga 5***Slutdokument (principdeklaration och handlingsprogram) antaget av ILO:s världssysselsättningskonferens****Principdeklaration**

Den trepartiska världskonferensen om sysselsättning, inkomstfördelning och socialt framåtskridande samt internationell arbetsfördelning, vilken hölls i Genève från den 4 till den 17 juni 1976 i enlighet med den resolution som antogs av internationella arbetskonferensen vid dess 59:e sammanträde (1974),

som är medveten om att tidigare utvecklingsstrategier i flertalet utvecklingsländer inte har lett till undanröjande av fattigdom och arbetslöshet; att de historiska utvecklingsprocesserna i dessa länder har gett upphov till en sysselsättningsstruktur som särskilt kännetecknas av en stark koncentration av arbetskraften till landsbygden, med höga nivåer av undersysselsättning och arbetslöshet; att undersysselsättning och fattigdom på landsbygden och inom den ostrukturerade sektorn i urbaniserade områden samt öppen arbetslöshet, särskilt i urbaniserade områden, har nått en sådan omfattning att det föreligger ett angeläget behov av väsentliga förändringar i utvecklingsstrategierna på såväl nationell som internationell nivå för att så snabbt som möjligt säkerställa full sysselsättning och en tillräcklig inkomst för varje invånare på vår jord;

som är medveten om att de industrialiserade länderna inte har förmått upprätthålla full sysselsättning och att ekonomisk lågkonjunktur har lett till utbredd arbetslöshet;

som konstaterar att konferensen är ett viktigt initiativ av internationella arbetsorganisationen till stöd för de ansträngningar som många av medlemsstaterna gör för att åstadkomma en rättvisare ekonomisk världsordning och att den står i samklang med övervägandena vid de viktigaste världskonferenserna under senare år;

som vidare erinrar om besluten vid Förenta nationernas sjätte och sjunde extra generalförsamlingar, särskilt resolution 3202 (S-VI) angående upprättande av en ny ekonomisk världsordning och resolution 3362 (S-VII) angående utveckling och internationellt ekonomiskt samarbete;

som konstaterar att undersysselsättning, arbetslöshet, fattigdom, undernäring och analfabetism förorsakas av såväl nationella som internationella faktorer; att de på nationell nivå förorsakas av strukturella faktorer som har sitt ursprung i underutveckling och att de på internationell nivå till största delen har sin grund i den försämrade situationen i utvecklingsländerna, vilken delvis är en följd av konjunkturella och strukturella jämviktsrubbnings i världens ekonomiska situation;

som inser att ett av de primära målen för nationella utvecklingssträvanden och för internationella ekonomiska relationer bör vara att åstadkomma full sysselsättning och att tillgodose de grundläggande behoven hos alla människor på jorden;

som engagerar sig för åstadkommande av en rättvis inkomst- och förmögenhetsfördelning genom strategier som är ägnade att undanröja fattigdomen och främja full, produktiv sysselsättning för att tillgodose de grundläggande behoven;

som konstaterar

(a) att arbetslöshet, undersysselsättning och förekomsten av sociala randgrupper är en universell angelägenhet, som för närvarande berör minst en tredjedel av mänskligheten, och som kränker människovärdet och hindrar utövandet av rätten till arbete;

(b) att de två senaste årtiondenas erfarenhet har visat att i många länder en snabb tillväxt av bruttonationalprodukten inte automatiskt har minskat fattigdom och ojämlikhet och inte heller har åstadkommit tillräcklig produktiv sysselsättning inom godtagbara tidsperioder;

(c) den otillfredsställande internationella ekonomiska situationen och diskussionerna av problem rörande arbetslöshet och därmed sammanhängande frågor vid UNCTAD IV;

(d) att existensen av en ostrukturerad sektor i urbaniserade områden, vilken har vuxit oproportionerligt i utvecklingsländerna under de senaste årtiondena, och den kroniska bristen på arbetstillfällen på landsbygden utövar ett tryck på arbetsmarknaden och hindrar den sektoriella och regionala integrationen av nationella utvecklingsfrämjande åtgärder;

(e) att det är nödvändigt att den nuvarande internationella arbetsfördelningen, där utvecklingsländerna i huvudsak exporterar råvaror, halvfabrikat och starkt arbetsintensiva helfabrikat samt importerar starkt kapitalintensiva industriprodukter, förändras på så sätt att alla länder får möjlighet att ägna sig åt andra typer av produktion i enlighet med deras nationella prioriteringar;

som erinrar om den allmänna deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna, vilken antogs av Förenta nationernas generalförsamling år 1948, särskilt artikel 23;

som anser att endast produktivt arbete och inkomstgivande sysselsättning, utan diskriminering, gör det möjligt för människan att nå full utveckling socialt och som individ, och som framhåller att säkerställd möjlighet till arbete är en grundläggande mänsklig rättighet och frihet;

som anser att ökning av den produktiva sysselsättningen är ett av de effektivaste medlen att säkerställa en skälig och rättvis inkomstfördelning och att höja levnadsstandarden för befolkningens flertal;

som är övertygad om att etablering och modernisering av små och medelstora företag såväl på landsbygden som i urbaniserade områden kommer att öka sysselsättningsvolymen och därigenom spela en betydande roll i en bashchovsstrategi och att den privata sektorn har en viktig roll att spela i utvecklingen och i skapandet av sysselsättning;

som anser att en integrerad utveckling i utvecklingsländerna kan åstadkommas endast i den mån man i lika hög grad beaktar utvecklingens sociala, ekonomiska och politiska aspekter;

som hävdar att undersysselsättningens, arbetslöshetens och fattigdomens problem bör angripas genom direkta, väl samordnade åtgärder på både nationell och internationell nivå;

som inser att i flertalet utvecklingsländer regeringen är den främsta drivkraften för utveckling och sysselsättning och det lämpligaste instrumentet för att åstadkomma en skälig och rättvis inkomstfördelning under effektiv medverkan av fackliga organisationer, organisationer av arbetande på landsbygden och arbetsgivarföreningar;

som inser att internationella relationer bör grundas på samverkan, inbördes beroende, nationell suveränitet, folkens självbestämmanderätt och icke-inblandning i ländernas inre angelägenheter;

som framhåller betydelsen av regional och subregional samverkan

som ett viktigt instrument för att vidga marknaderna, för att underlätta användandet av moderna teknologier, effektiv industrialisering och bättre integration i världsekonomin samt att ge större vikt åt utvecklingsländernas ställning i internationella relationer i syfte att påskynda deras utveckling;

som konstaterar utvecklingsländernas och vissa utvecklade länders fasta beslutsamhet att genomföra den nya ekonomiska världsordningen på grundval av de principer som innefattas i stadgan om staternas ekonomiska rättigheter och skyldigheter;

som konstaterar att en granskning och värdering av strategin för det andra utvecklingsårtiondet (Förenta nationernas generalförsamlings resolution 3517) pågår och att förberedelser för det tredje utvecklingsårtiondet har inletts;

som är övertygad om att strategin för det andra utvecklingsårtiondet behöver kompletteras med ett handlingsprogram till ledning för internationella och nationella utvecklingssträvanden som syftar till att tillgodose hela folkets grundläggande behov och särskilt de elementära behoven hos de lägsta inkomstgrupperna;

som erinrar om att ILO, särskilt genom sitt världssysselsättningsprogram, har ett direkt ansvar för att utforma en sådan strategi då det gäller att åstadkomma full produktiv sysselsättning under godtagbara arbetsvillkor och att säkerställa respekt för föreningsfriheten, organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten i enlighet med konventionerna nr 87, 98 och 135;

antager härmed och anmodar internationella arbetsbyråns styrelse att genomföra handlingsprogrammet, då så är lämpligt i samverkan med andra internationella organisationer.

Handlingsprogram

I. Basbehov

1. Strategier och nationella utvecklingsplaner och program bör uttryckligen såsom ett förstahandsmål innefatta främjande av sysselsättning och tillgodosende av de grundläggande behoven (basbehoven) hos varje lands befolkning.

2. De basbehov, som avses i detta handlingsprogram, innefattar två element. För det första innefattar de vissa minimibehov hos en familj med avseende på privat konsumtion: tillfredsställande kost, bostad och kläder ävensom viss hushållsutrustning och inredning. För det andra avser de vissa grundläggande tjänster som tillhandahålls av och för samhället i dess helhet, såsom rent dricksvatten, sanitära anordningar, allmänna färdmedel och anordningar för hälsovård, utbildning och kultur.

3. En basbehovsorienterad politik förutsätter människornas medverkan vid fattandet av de beslut, som berör dem, genom organisationer som de själva valt.

4. I alla länder ingår fritt vald sysselsättning i en basbehovsorienterad politik både som ett medel och som ett mål. Sysselsättningen ger upphov till ett produktionsresultat. Den ger den sysselsatte en inkomst, och den ger individen en känsla av självaktning, av värdighet och av att vara en nyttig samhällsmedlem.

5. Det är av vikt att inse att begreppet basbehov är ett begrepp som är specifikt för varje land och ett dynamiskt begrepp. Begreppet basbehov bör ses i samband med ett lands hela ekonomiska och sociala utveckling. Det bör under inga förhållanden uppfattas som avseende enbart det minimum som erfordras för livets uppehållande; det bör ses i samband med nationell självständighet, individernas och folkens värdighet och deras frihet att gestalta sitt öde utan hinder.

Strategier och program för att skapa full sysselsättning och tillgodose basbehoven i utvecklingsländer

6. I utvecklingsländerna förutsätter ett tillgodoseende av basbehoven dels en snabbare ekonomisk tillväxt, dels åtgärder som syftar till att ändra mönstret för utvecklingen och att bereda de lägsta inkomstgrupperna möjligheter att utnyttja de produktiva resurserna. Dessa åtgärder kommer ofta att kräva en omdaning av de sociala strukturerna, däri inbegripet en inledande omfördelning av tillgångar, särskilt jord, med tillräcklig kompensation inom rimlig tid. Jordreformer bör kompletteras med åtgärder för samhällsutveckling på landsbygden. I vissa länder är emellertid offentlig äganderätt till och kontroll över andra tillgångar ett väsentligt inslag i deras strategi. Det är uppenbart att varje land måste demokratiskt och självständigt bestämma sin politik i överensstämmelse med sina behov och målsättningar.

7. Varje nationell sysselsättningscentrerad utvecklingsstrategi, som syftar till att tillgodose basbehoven hos befolkningen i dess helhet, bör dock innefatta följande väsentliga element, i den mån länderna anser dem vara önskvärda:

Makroekonomiska åtgärder

(a) En ökning av arbetsvolymen och arbetsproduktiviteten i syfte att öka de lägsta inkomstgruppernas inkomster;

(b) stärkande av produktions- och distributionssystemen för nödvändiga varor och tjänster i enlighet med den nya efterfrågestrukturen;

(c) en ökad mobilisering av resurser för investeringar; åtgärder för progressiv inkomst- och förmögenhetsbeskattning; genomförande av kreditpolitiska åtgärder för att säkerställa skapande av sysselsättning och ökad produktion av nödvändiga varor och tjänster;

(d) styrning av utnyttjande och bearbetning av naturtillgångar, även som etablering av basindustrier som är ägnade att åstadkomma en självständig och harmonisk ekonomisk utveckling;

(e) utvecklande av interregional handel, särskilt mellan utvecklingsländerna, i syfte att främja kollektiv självförsörjning och säkerställa tillgodoseendet av grundläggande importbehov utan permanent beroende av hjälp utifrån;

(f) en planerad ökning av investeringarna i syfte att åstadkomma diversifiering av sysselsättningen, teknologiskt framåtskridande och upphävande av skiljaktigheter mellan regioner och mellan sektorer;

(g) reformering av prismekanismen i syfte att åstadkomma större rättvisa och effektivitet i allokeringen av resurser och att säkerställa tillräckliga inkomster för små producenter;

(h) reformering av skattesystemet i syfte att stimulera sysselsättningen och åstadkomma en i socialt avseende rättvisare inkomstfördelning;

(i) tryggnad av ekologisk balans och miljöbalans;

(j) att staten skapar politiska ramar till ledning för den privata och den offentliga sektorn, då det gäller att tillgodose grundläggande behov, och att den gör sina egna industriföretag till mönsterarbetsgivare; i många fall kan detta endast ske inom ramen för en nationell planering;

(k) utvecklande av mänskliga resurser genom undervisning och yrkesutbildning.

Sysselsättningspolitiska åtgärder

8. Medlemsstaterna bör framför allt lägga vikt vid skapande av sysselsättning, särskilt för att uppfylla kravet på att skapa tillräckligt många arbetstillfällen i utvecklingsländerna fram till år 2000 och därigenom åstadkomma full sysselsättning. Bestämda mål bör uppställas för att successivt minska arbetslöshet och undersysselsättning.

9. Följande åtgärder bör vidtagas för att främja skapandet av sysselsättning:

(a) Medlemsstaterna bör ratificera ILO:s konvention nr 122 och ratificera, genomföra och garantera tillämpningen av skäligena normer på arbetsmarknadsområdet, däribland organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, såsom de fastslagits i ILO:s konventioner nr 87, 98 och 135.

(b) I kriterierna för utväljande och bedömning av projekt bör sysselsättnings- och inkomstfördelningsaspekterna på lämpligt sätt beaktas i utvecklingsplaneringen och i de internationella finansinstitutionernas utlåningspolitik.

(c) Medlemsstaterna bör genomföra aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder av den typ som avses i 1975 års ILO-konvention (nr 142) om utvecklingen av mänskliga resurser och 1975 års rekommendation (nr 150) om utvecklingen av mänskliga resurser och anpassa åtgärder på företagsnivå, särskilt då det gäller rekrytering, arbetsorganisation, arbetsvillkor och arbetsinnehåll, på så sätt att underutnyttjade arbetskraftsresurser till fullo absorberas.

(d) Lönepolitiken bör vara så beskaffad att:

(i) den säkerställer vissa lägsta levnadsnivåer;

(ii) reallönerna för arbetstagare och realinkomsterna för självständiga producenter skyddas och successivt ökas;

(iii) lönenivåerna är rättvisa och återspeglar den relativa samhällsliga produktiviteten;

(iv) dessa mål beaktas då antiinflationistiska inkomst- och prispolitiska åtgärder genomförs.

(e) Likställighet i fråga om behandling och avlöning för kvinnor bör säkerställas.

Åtgärder inom landsbygdssektorn

10. Regeringarna bör ge hög prioritet åt utveckling på landsbygden och öka effektiviteten av sina åtgärder, däri inbegripet sådana som avser reorganisering av den agrara strukturen. Utveckling på landsbygden innefattar modernisering av jordbruket, utveckling av jordbruksbaserade industrier och skapande av såväl fysisk som social infrastruktur. Den bör innefatta anordningar för undervisning och yrkesutbildning, byggande av huvudvägar och mindre vägar, tillhandahållande av kreditmöjligheter och tekniskt bistånd, särskilt åt småjordbrukare och jordbruksarbetare.

11. Kooperativer bör främjas i enlighet med ILO:s rekommendation nr 127, och deras verksamhet bör inte enbart avse nyttjande av jord, utrustning och krediter, utan också sådana områden som transport, lagring, marknadsföring och distributionsnät, bearbetning och tjänster i allmänhet. Större vikt bör läggas vid utvecklingen av kooperativer i den nationella politiken, särskilt då de kan etableras på ett sådant sätt att de lägsta inkomstgrupperna engageras genom deras egna organisationer.

12. I flertalet utvecklingsländer är agrarreformer, fördelning av jord och tillhandahållande av hjälptjänster av grundläggande betydelse för utvecklingen på landsbygden. Ett minimikrav är att man skall tillhandahålla byggnadstomter för bostäder åt jordbruks- och plantagearbetare och andra jordlösa arbetare och därigenom hjälpa dem att bygga sina hem och göra dem oberoende, särskilt för den händelse de förlorar sin sysselsättning.

13. En basbehovsstrategi bör främst inriktas på att säkerställa att landsbygdsbefolkningen effektivt och i stor omfattning deltar i den politiska processen för att värna sina intressen. Med tanke på den starkt hierarkiska sociala och ekonomiska strukturen i agrarsamhällen i vissa utvecklingsländer är det sannolikt att åtgärder för en rättvis omfördelning kan väntas bli resultatlösa om de inte stöds av organisationer av arbetande på landsbygden. En politik som syftar till aktivt stöd åt mindre jordbrukare och organisationer av arbetande på landsbygden bör genomföras i syfte att sätta dem i stånd att effektivt medverka vid genomförandet av:

- (a) program för agrarreformer, fördelning av överskottsjord och nyodling av jord;
- (b) program för utveckling av hjälptjänster, såsom kreditgivning, tillhandahållande av produktionsmedel samt marknadsföring;
- (c) program beträffande andra åtgärder för skapande av sysselsättning, såsom offentliga arbeten, jordbruksbaserade industrier samt hantverk på landsbygden.

Såsom närmare anges i ILO:s konvention nr 141, bör regeringarna skapa förutsättningar för utvecklingen av effektiva organisationer av arbetande på landsbygden.

Socialpolitiska åtgärder

14. Socialpolitiska åtgärder bör utformas i syfte att öka välfärden för arbetande människor, särskilt kvinnor, ungdomar och äldre.

Kvinnor

15. Eftersom kvinnorna utgör gruppen längst ner på stegen i många utvecklingsländer, då det gäller sysselsättning, fattigdom, undervisning, utbildning och status, rekommenderar konferensen att särskild vikt skall fästas i utvecklingsländerna vid att främja kvinnornas status, utbildning, utveckling och sysselsättning och att integrera kvinnorna i landets ekonomiska och medborgerliga liv.

16. Speciellt rekommenderar konferensen:

- (a) undanröjande av varje slag av diskriminering i fråga om rätten till arbete, avlöning, sysselsättning, yrkesrådgivning och yrkesutbildning (inberäknat utbildning i samband med anställning), befordran i anställning och tillträde till kvalificerade arbetsuppgifter;
- (b) att gynnsammare arbetsvillkor säkerställs, så att kvinnorna kan

utföra sina övriga funktioner i samhället och gifta kvinnor kan återgå till produktivt förvärvsarbete antingen på heltid eller på deltid;

(c) att kvinnornas arbetsbörda lättas genom att deras arbets- och levnadsvillkor förbättras och genom att större resurser ställs till förfogande för investeringar till förmån för kvinnor på landsbygden.

Ungdomar, äldre och handikappade

17. Vid genomförandet av basbehovsstrategier bör ingen diskriminering äga rum mot ungdomar, äldre eller handikappade. Alla ansträngningar bör göras för att bereda de unga produktiv sysselsättning, lika möjligheter och lika lön för arbete av samma värde, yrkesutbildning samt arbetsvillkor lämpade efter deras ålder. Exploatering av barnarbete bör förbjudas i överensstämmelse med tillämpliga ILO-normer.

Medverkan av organiserade grupper

18. Regeringarna bör söka engagera arbetsgivarorganisationer, fackliga organisationer, organisationer av arbetande på landsbygden och producentorganisationer i förfaranden för beslutsfattande och i verkställande av beslut på alla nivåer. Dessa organisationer, vilka representerar befolkningens stora flertal, bör hjälpa till att formulera basbehoven och genomföra de erforderliga strategierna.

19. Arbetsgivar- och producentorganisationer, fackliga organisationer och andra organisationer av arbetande, såsom organisationer av arbetande på landsbygden, har en betydelsefull roll att spela vid utformningen och genomförandet av framgångsrika utvecklingsstrategier. De bör uppmuntras att effektivt medverka i beslutsprocessen. De arbetandes organisationer har också stor betydelse för strävandena att reformera de existerande internationella ekonomiska strukturerna, och de har en viktig roll att spela då det gäller att åstadkomma en rättvisare inkomst- och förmögenhetsfördelning.

Utbildning

20. Utbildning är i och för sig ett grundläggande behov, och likställdhet i fråga om tillgång till utbildningstjänster, särskilt på landsbygden, är därför ett viktigt inslag i en basbehovsstrategi. Bristande tillgång till utbildning berövar många människor och särskilt kvinnor möjligheten att till fullo och på ett meningsfullt sätt delta i samhällets sociala, ekonomiska, kulturella och politiska liv.

21. System för undervisning och yrkesutbildning bör anpassas till de nationella utvecklingsbehoven och inte anta en elitistisk karaktär; vuxenundervisning och primär undervisning bör prioriteras, särskilt på landsbygden.

Befolkningspolitik

22. Höga födelsetal i områden som kämpar med fattigdom är inte orsaken till underutveckling utan ett resultat av denna. De kan emellertid äventyra tillgodoseendet av basbehoven. Endast genom att dessa behov tillgodoses, särskilt med hänsyn till utvecklingen av kvinnornas ställning och status, kan föräldrar få bättre förutsättningar att bestämma storleken av sin familj på ett sätt som är förenligt med samhällets målsättningar. Konferensen anser att befolkningspolitiska åtgärder, vilka är förenliga med den berörda kulturen och de berörda samhällena, bör kraftigt uppmuntras i enlighet med rekommendationerna av 1974

års världsbefolkningskonferens. Den rekommenderar att information rörande befolkningsprogram görs tillgänglig för människorna i en form och på ett språk som de kan förstå.

Internationellt ekonomiskt samarbete

23. Tillgodoseendet av basbehoven är en nationell strävan, men dess framgång är framför allt beroende av stärkande av världsfreden, nedrustning och upprättandet av en ny ekonomisk världsordning. Världssysselsättningskonferensen stöder till fullo de ansträngningar som görs av FN:s generalförsamling, i synnerhet den vid den sjunde extra generalförsamlingen antagna resolutionen, och av vederbörande organ inom FN-systemet för att införa internationella reformer inom handeln och på finansområdet till förmån för utvecklingsländerna och sålunda bidra till skapandet av en ny ekonomisk världsordning. Konferensen inser att en basbehovsstrategi endast är den första fasen i en process av omfördelning av den globala tillväxten.

24. Konferensen, som erkänner de primära målen för nationell utveckling, uppmanar i synnerhet ILO:s medlemsstater att genom vederbörande FN-organ fullfölja sina strävanden att:

(a) stabilisera utvecklingsländernas export av primärprodukter och förbättra deras bytesvillkor i utrikeshandeln genom att finansiera ett integrerat råvaruprogram;

(b) säkerställa ökat tillträde för utvecklingsländernas export av industrivaror till de rika ländernas marknader genom åtgärder för ensidig liberalisering av handeln;

(c) öka nettoöverföringen av resurser till utvecklingsländerna, bl. a. genom lindring av deras skuldbörda;

(d) vidga det ömsesidiga ekonomiska samarbetet mellan länder med olika sociala och ekonomiska system.

25. Arbetsgivargruppen önskade att det skulle föras till protokollet att den ansåg att avsnittet om internationellt ekonomiskt samarbete låg utanför ILO:s kompetensområde och inte var lämpat för att kommenteras av arbetsgivarna. Gruppen instämde dock i att ILO bör samarbeta med vederbörande FN-organisationer, då så är lämpligt, vid genomförandet av sin politik i tredje världens länder.

26. Flera västliga industrialiserade länder önskade att det skulle föras till protokollet, att de ansåg avsnittet om internationellt ekonomiskt samarbete (punkterna 23 och 24) ligga utanför ILO:s kompetensområde. De ansåg att ILO inom sitt kompetensområde bör samarbeta med andra FN-organisationer, då så är lämpligt, vid genomförandet av sin politik i tredje världens länder.

Rekommendationer

27. ILO bör samarbeta med andra FN-organ för att genomföra önskade reformer i syfte att ge mening och reellt innehåll åt världssamhällets uttalade åtagande att bistå nationella basbehovsstrategier. Organisationen bör i synnerhet arbeta inom ramen av världssysselsättningsprogrammet och dess regionala komponenter samt dess erkända hjälpmedel, såsom normgivande verksamhet, tekniskt bistånd och programmet för branschriktad verksamhet.

28. ILO bör i synnerhet uppmuntra genomförandet av program, som gör det möjligt att skapa sysselsättning snabbt och på kort sikt för att

omedelbart påverka fattigdomen och det omfattande slöseriet med mänskliga resurser. Konferensen rekommenderar att en del av den internationella fonden för utveckling av jordbruket, vilken uppgår till 1 000 miljoner dollar, används för att skapa sysselsättning inom landsbygdssektorn.

29. Internationella arbetsbyråns styrelse uppmanas att rekommendera en översyn av FN-organens forskningsprogram, praktiska verksamhet och organisatoriska struktur för att de skall starkare koncentrera sig på de insatser de kan göra för tillgodoseendet av basbehoven, särskilt för de lägsta inkomstgrupperna. Den administrativa samordningskommittén (ACC) bör uppmanas att granska, övervaka och rapportera om arbetet inom de olika organen och regionala kommissionerna i FN-systemet.

30. ILO bör, i samarbete både med andra FN-organ och med berörda nationella regeringar, överväga möjligheten att inleda ett världsomfattande program till stöd för hushållsundersökningar i syfte att kartlägga fattigdomens natur, omfattning och orsaker; att hjälpa länderna att upprätta erforderliga organ för statistik och övervakning; och att mäta framåtskridandet mot ett tillgodoseende av de grundläggande behoven.

31. Medlemsstaterna bör i mån av möjlighet före årtiondets slut tillställa internationella arbetsbyrån följande informationer:

(a) en kvantitativ uppskattning av basbehoven för de lägsta inkomstgrupperna inom deras befolkning, helst baserad på rön som gjorts av en för ändamålet upprättad trepartisk kommission;

(b) en beskrivning av strävanden som pågår eller förbereds i syfte att genomföra basbehovsstrategin.

32. Internationella arbetsbyrån uppmanas att utarbeta en rapport till ett ordinarie arbetskonferenssammanträde före årtiondets slut och där redovisa följande information:

(a) utformning av mer exakta begrepp som anger basbehoven på grundval av svar från olika länder;

(b) en översikt över samtliga informationer som mottagits från olika länder och en analys av situationen med avseende på basbehovens nivå och de åtgärder som vidtagits för att tillgodose dem.

33. Internationella arbetsbyråns styrelse uppmanas att ta upp frågan om revision av konvention nr 122 på dagordningen för ett av internationella arbetskonferensens närmaste sammanträden.

34. Konferensen önskar slutligen att de åtgärder som erfordras för att tillgodose basbehoven skall bli ett väsentligt inslag i FN:s strategi för det andra utvecklingsårtiondet och bilda kärnan i strategin för det tredje utvecklingsårtiondet.

II. Internationella arbetskraftsrörelser och sysselsättning

Allmänna mål för nationella och internationella åtgärder

35. Nationella och internationella åtgärder på detta område bör ha ett trefaldigt syfte: (i) att i ursprungslandet åstadkomma mera lockande alternativ till emigration; (ii) att skydda de migrerande och deras familjer mot de svårigheter och obehag som ibland åtföljer migration; (iii) att sörja för att varken migrationen eller dess alternativ blir till förfång för befolkningen i övrigt eller till skada för den ekonomiska och sociala utvecklingen vare sig i ursprungslandet eller i anställningslandet.

Åtgärder i syfte att undvika behovet för arbetstagare att emigrera

36. Utvecklingsstrategin i ursprungsländerna bör i synnerhet innefatta en sysselsättningspolitik som är ägnad att ge arbetstagarna produktiv sysselsättning och tillfredsställande arbets- och levnadsvillkor.

37. Denna strategi bör genomföras inom ramen för multilateralt och bilateralt samarbete som gör det möjligt att med sådana medel som intensifiering av lämpliga kapitalrörelser och överföring av tekniskt kunnande främja en för alla parter fördelaktig internationell arbetsfördelning, något som kräver anpassningsåtgärder i anställningsländerna.

Åtgärder mot missbruk i samband med migration och för främjande av likställdhet i fråga om möjligheter och behandling

38. Regeringar, arbetsgivare och arbetstagare i anställningsländerna bör tillse att alla migrerande skyddas mot exploatering och i praktiken åtnjuter likställdhet i fråga om möjligheter och behandling. Dessa principer och medlen att genomföra dem anges i detalj i ILO:s internationella normer, i synnerhet i 1975 års konvention (nr 143) om migrerande arbetstagare (tilläggsbestämmelser) och 1975 års kompletterande rekommendation (nr 151) om migrerande arbetstagare. En särskild ansträngning bör göras att ratificera och tillämpa konventionen och tillämpa rekommendationens föreskrifter, särskilt i fråga om

(a) kampen mot missbruk i samband med migration, i synnerhet genom påföljder i enlighet med konventionens artikel 6;

(b) främjande av likställdhet i fråga om möjligheter och behandling då det gäller sysselsättning och yrkesutövning, social trygghet, fackliga och kulturella rättigheter och individuella och kollektiva friheter och särskilt uppmuntrande av de migrerande arbetstagarnas och deras familjers ansträngningar att bevara sin nationella och etniska identitet ävensom sina kulturella band med sitt ursprungsland, inberäknat möjligheten för barn att erhålla undervisning i sitt modersmål;

(c) utformning och genomförande av en socialpolitik som lägger vikt vid:

i) återförening av familjer;

ii) skyddande av de migrerande arbetstagarnas hälsa;

iii) skapande av lämpliga sociala serviceanordningar;

(d) minimigarantier beträffande sysselsättning och vistelse.

39. I syfte att motverka diskriminering och illegal handel med arbetskraft bör regeringar, arbetsgivare och arbetstagare förstärka sina åtgärder för att säkerställa tillämpningen av nationell lagstiftning och kollektivavtal och snarast möjligt införa lämpliga straffrättsliga påföljder för alla som organiserar eller medvetet drar nytta av illegala förflyttningar av arbetskraft.

Multilaterala och bilaterala överenskommelser

40. Multilaterala och bilaterala överenskommelser bör komma till stånd i syfte att reglera arbetstagares migration och problem som berör migrerande arbetstagare och deras familjer. Sådana överenskommelser bör stå i överensstämmelse med de principer som fastslagits i ILO:s normer. I mån av möjlighet bör representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer medverka vid deras utformning och genomförande.

41. Sådana överenskommelser bör baseras på ursprungsländernas och anställningsländernas ekonomiska och sociala behov; de bör ta hänsyn

inte bara till behov och resurser av arbetskraft på kort sikt, utan också till migrationens sociala och ekonomiska konsekvenser på lång sikt, såväl för de migrerande som för de berörda samhällena.

42. Ett av de viktigaste målen för ömsesidigt godtagna åtgärder inom ramen för dessa överenskommelser bör vara att utjämna variationer i migrationsrörelser, återflyttningar och valutaöverföringar och så långt det är möjligt göra dem förutsebara, regelmässiga och säkra, så att genomförandet av program på lång sikt för ekonomisk och social utveckling underlättas.

43. Under hänsynstagande till de ekonomiska och sociala förhållandena i berörda länder och regioner och de berörda migrationsrörelsernas särdrag bör dessa överenskommelser, då så är lämpligt:

(a) underlätta samordningen av sysselsättningspolitiska åtgärder, särskilt inom ramen för strävanden till ekonomisk och social integration på regional basis;

(b) reglera rekryteringen av migrerande arbetstagare utan diskriminering och i enlighet med deras fria val under överinseende av de berörda ländernas arbetsförmedlingsorgan;

(c) sörja för periodiskt utbyte av information mellan de berörda länderna beträffande de yrkeskategorier och det antal arbetstagare som skulle kunna erbjudas anställningskontrakt och som skulle vara beredda att emigrera eller återvända till sitt ursprungsland; för detta ändamål bör informationscentraler för kvalificerad arbetskraft eller databanker upprättas, som kan ge tillförlitlig information om utbudet av och efterfrågan på kvalificerad, högt kvalificerad och teknisk arbetskraft;

(d) förstärka samarbetet mellan arbetsförmedlingsorgan och andra organ som har befattning med migration och migrerande arbetstagare i de berörda länderna;

(e) ge prioritet åt rekrytering av arbetstagare som är undersysselsatta eller arbetslösa;

(f) föreskriva att ursprungsländerna bör vidta lämpliga åtgärder i syfte att undvika utflyttning av kvalificerade arbetstagare, däri inbegripet anpassning av undervisnings- och utbildningssystem efter nationella behov och medel att erbjuda högt kvalificerad personal villkor, som gör det möjligt för den att stanna kvar och tjäna det egna landets intressen;

(g) föreskriva att anställningsländerna bör avstå från att rekrytera kvalificerade och högt kvalificerade arbetstagare när det föreligger känd eller potentiell brist på sådana arbetstagare i ursprungslandet;

(h) föreskriva att anställningsländerna kan vidta kompletterande åtgärder för att hjälpa utvecklingsländerna att nedbringa sina förluster av kvalificerad arbetskraft, exempelvis genom att öka utbildningsmöjligheterna för sina egna medborgare inom de områden där det råder knapphet på kvalificerade krafter och genom att upphäva sådana delar av sin immigrationslagstiftning som uppmuntrar invandring av högt kvalificerade immigranter;

(i) sörja för metoder att begränsa de förluster i ursprungsländerna, särskilt utvecklingsländer, som kan bli en följd av att kvalificerad personal, som dessa länder har gett undervisning och utbildning, lämnar länderna ifråga;

(j) skapa anordningar för utbildning, där sådana inte redan existerar, som gör det möjligt att

- i) på lämpligt sätt förbereda, informera och utbilda dem som önskar emigrera;
- ii) erbjuda yrkesutbildning och avancemang för migrerande arbetstagare i anställningslandet;
- iii) tillhandahålla utbildning av arbetstagare, som önskar återvända till sina ursprungsländer, under hänsynstagande till dessa arbetstagares anlag och behoven i deras länder;
- (k) genomföra erforderliga åtgärder för att underlätta migrerande arbetstagares frivilliga återvändande till sina ursprungsländer och deras förnyade bosättning;
- (l) sörja för sociala trygghetsförmåner för familjer, som har stannat kvar i ursprungslandet, och för lämpliga medel att säkerställa att migrerande arbetstagare som återvänder till sina hemländer kommer i åtnjutande av kontinuitet i fråga om sociala trygghetsförmåner;
- (m) överväga behovet av att finansiera de ovan nämnda åtgärderna med lämpliga medel.

Internationella arbetsbyråns roll

44. På begäran bör internationella arbetsbyrån tillhandahålla tekniskt samarbete åt berörda länder och tekniskt stöd åt regionala organisationer för att göra det möjligt för dessa att förbereda och genomföra de ovan nämnda åtgärderna.

45. På begäran av berörda regeringar bör internationella arbetsbyrån studera möjligheten att på regional eller subregional nivå upprätta ett system, utformat under medverkan av berörda representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, för att förbättra informationen om tillgången till arbetstillfällen inom vissa näringsgrenar och vissa typer av sysselsättning till förmån för dem som önskar emigrera eller återvända till sitt ursprungsland.

46. Internationella arbetsbyrån bör:

- (a) företaga undersökningar rörande de ekonomiska och sociala verkningarna av olika slag av arbetskraftsmigration;
- (b) utföra undersökningar och organisera sammankomster på regional eller subregional nivå beträffande problemen för migrerande arbetstagare som inte har beviljats inresa på reguljärt sätt eller som saknar officiella handlingar.

III. Teknologier för skapande av produktiv sysselsättning i utvecklingsländer

Politiska mål

47. Teknologin har en betydelsefull roll att spela i utvecklingsprocessen. Eftersom teknologin hänger samman såväl med valet av produkter som med de kapitalinvesteringar, den arbetskraft och de kvalifikationer som erfordras för att producera dem, har den betydelse för den produktiva sysselsättningens nivå och för inkomstfördelningen. Teknologin är därför ett viktigt element i basbehovsstrategin, vilken måste vara en del av den allmänna strategin för nationell, ekonomisk och social utveckling.

48. Det finns ett angeläget behov av ändamålsenlig och optimal teknologi, det vill säga sådana företagslednings- och produktionsmetoder som är anpassade för utvecklingsländernas resurser och framtida ut-

vecklingsmöjligheter. En sådan teknologi bör medverka till att öka möjligheterna till produktiv sysselsättning, undanröja fattigdom och åstadkomma en rättvis inkomstfördelning.

49. Ensidig användning av arbetsintensiv teknik kommer varken att lösa utvecklingsländernas problem eller minska deras beroende av de industrialiserade länderna. Likaså kommer en ensidig användning av kapitalintensiv teknik att ställa utvecklingsländerna inför allvarliga problem: finansiella svårigheter, brist på företagsledning och arbetsledning personal och dröjsmål med lösandet av sysselsättningsproblem. Utvecklingsländerna bör följaktligen komma fram till en rimlig balans mellan arbetsintensiv och kapitalintensiv teknik för att uppnå det grundläggande målet att maximera tillväxt och sysselsättning och tillgodose de grundläggande behoven. En sådan strategi, vilken syftar till jämvikt mellan de olika typerna av teknologier, bör också ta hänsyn till önskemålet att införa avancerade tekniska metoder för att reducera den existerande teknologiska klyftan mellan olika länder.

50. Val, utveckling och överföring av teknologi kräver att tillbörlig vikt tillmäts uppbyggandet av nationell infrastruktur för utvecklingen av mänskliga resurser, särskilt i syfte att främja utbildningen av arbetare, tekniker och chefspersonal i och för utväljande av lämplig teknologi.

51. Vid utväljandet av nya teknologier lämpade för deras behov bör utvecklingsländerna ta vederbörlig hänsyn till behovet av att skydda sin ekologiska miljö och sina naturtillgångar. Det föreligger också ett behov av att ägna vederbörlig uppmärksamhet åt de sociala aspekterna, arbetsvillkoren och arbetstagarnas säkerhet då man inför nya teknologier.

Åtgärder på nationell nivå

52. Valet av lämpliga teknologier är beroende av de förhållanden som råder inom varje land och de utmärkande egenskaperna hos varje ekonomisk sektor. Valet bör också baseras på ett fullständigt utnyttjande av de nationella resurserna. Varje utvecklingsland har följaktligen rätt och skyldighet att välja de teknologier som det bedömer som lämpliga. För att underlätta ett sådant val kan det vara fördelaktigt att upprätta nationella, subregionala och regionala centra för överföring och utveckling av teknologi och att främja samarbete såväl mellan utvecklingsländerna inbördes som mellan dessa och de utvecklade länderna. Internationella arbetsbyrån bör medverka till upprättandet av dessa centra i samverkan med andra organ inom FN-systemet.

53. Främjandet av forskning bör ges en grundläggande prioritet i strävanden att öka utvecklingsländernas nationella teknologiska kapacitet och minska deras beroende av de industrialiserade länderna. Den forskning bör främst bedrivas inom och under ledning av utvecklingsländerna själva eller inom motsvarande regionala eller subregionala organ, där sådana existerar, med tekniskt och finansiellt bistånd från internationella och andra organ som för närvarande är engagerade i sådan verksamhet. Den teknologiska forskningen bör dessutom bidra till att tillgodose de grundläggande behoven.

54. Varje utvecklingsland bör påskynda lämpliga tekniska framsteg, särskilt på landsbygden och inom den ostrukturerade sektorn i urbaniserade områden, i syfte att undanröja undersysselsättning och arbetslöshet och höja produktiviteten.

55. Utländska företag bör i överensstämmelse med utvecklingsländernas nationella lagstiftning eller genom underhandlingar med dem och

under hänsynstagande till de nationella planerna för ekonomisk utveckling:

(a) införa teknologier som är både tillväxt- och sysselsättningsskapande, direkt eller indirekt;

(b) anpassa teknologierna till värdländernas behov och successivt ersätta importerad teknologi med inhemsk teknologi;

(c) bidra till finansiering av utbildningen av infödd chefspersonal och teknisk personal för att bättre utnyttja och utveckla teknologin;

(d) tillhandahålla resurser och direkt tekniskt bistånd för nationell och regional teknologisk forskning;

(e) sprida teknologisk kunskap och medverka till dess ökning genom att låta inhemska producenter, och i synnerhet småföretag, framställa delar och material som underleverantörer.

56. Varje utvecklingsland bör påskynda utformningen och genomförandet av en plan för yrkesutbildning på följande nivåer:

(a) tekniker på mellannivå och kvalificerade arbetare som skall sysselsättas i den produktionsmekanik som hör samman med varor och tjänster, avsedda att tillgodose de grundläggande behoven;

(b) högt kvalificerad personal, tekniker, chefspersonal och kvalificerade arbetare som skall ersätta utlandsstationerad personal som för närvarande tillämpar avancerad teknologi;

(c) högt kvalificerad personal samt tekniker som behövs för forskning och utredningsarbete vid nationella eller regionala institutioner för teknologisk forskning; och

(d) högt kvalificerad personal, tekniker och kvalificerade arbetare, som bör tillförsäkras en viss social status och uppmuntran för att utflöde av utbildad arbetskraft skall förebyggas, allt i syfte att främja utnyttjandet av teknologier som utformats för att uppnå materiella och sociala mål.

Åtgärder på internationell nivå

57. Internationella organ och bilaterala och multi-bilaterala biståndsprogram bör ägna resurser och teknisk hjälp åt att komplettera utvecklingsländernas ansträngningar.

58. För närvarande är flera organisationer inom FN-systemet engagerade i arbete rörande ändamålsenliga teknologier för utvecklingsländerna. En bättre samordning av detta arbete skulle säkerställa att de potentiella fördelarna till fullo kan realiseras.

59. FN-organens gemensamma grupp för informationsutbyte och överföring av teknologi arbetar för upprättandet av ett kommunikationsnät för utbyte av teknologisk information. Vid sitt andra sammanträde i maj 1976 rekommenderade den att:

”Organisationer inom FN-systemet och andra organisationer som har ett väsentligt ansvar inom området för teknologisk information och överföring av teknologi bör vidga sina aktiviteter av ifrågavarande slag som beståndsdelar i det övergripande kommunikationsnätet och i ömsesidig samverkan, där så är lämpligt, ställa sina egna informationsbaser och sina möjligheter till informationsbehandling till förfogande.”

Internationella arbetsbyrån bör förstärka sin verksamhet inom området för insamling och spridande av information om ändamålsenliga teknologier, särskilt för landsbygdssektorn, och på detta sätt ge ett betydelsefullt bidrag till upprättandet av det här ovan berörda kommunikationsnätet för informationsutbyte.

60. Internationella arbetsbyrån bör omorientera och förstärka sin nuvarande verksamhet i syfte att tillhandahålla mera omfattande program för utbildning av arbetskraft och utveckling av mänskliga resurser i utvecklingsländerna.

61. Internationella arbetsbyrån bör fortsätta att bedriva forskning och tekniskt samarbete inom området för utveckling och överföring av teknologi. En arbetsgrupp med representanter för arbetsgivare och arbetstagare bör tillsättas för att utreda frågor angående lämplig teknologi och dess betydelse för sysselsättning, yrkesutbildning och inkomstfördelning. Utvecklingsländerna bör direkt medverka i denna arbetsgrupp, som inte bör göra intrång på andra FN-organs aktiviteter.

62. 77-gruppen gav sitt stöd åt upprättandet av en rådgivande grupp för lämplig teknologi och en internationell enhet för lämplig teknologi med speciell inriktning på forskning kring alternativ användning av resurser som medger ett större utnyttjande av arbetskraft per investeringsenhet, dock under förutsättning att denna verksamhet integreras med de aktiviteter som pågår inom FN-systemet. Arbetstagargruppen godkände också förslagen men framhöll att dessa organ borde ha trepartisk karaktär. Flertalet västliga industrialiserade länder stödde inte dessa båda förslag. Arbetstagargruppen och 77-gruppen stödde UNCTAD-förslaget om en internationell uppförandekod för överföring av teknologi. Denna borde ha juridiskt bindande och inte frivillig karaktär. De stödde också förslaget att 1883 års Pariskonvention om industriell äganderätt borde drastiskt revideras.

IV. Aktiv arbetsmarknadspolitik och anpassningsbistånd i utvecklade länder

Allmänna principer

63. Regeringarna i de utvecklade länderna bör genomföra beslutsamma åtgärder för att uppnå och bevara full sysselsättning, det vill säga åstadkomma möjligheter till sysselsättning för alla dem som önskar arbeta, och medverka till en rättvis inkomst- och förmögenhetsfördelning i dessa länder. Sysselsättningspolitiken bör vara integrerad i den allmänna ekonomiska politiken och den nationella planeringen. Den bör vara förbunden med andra socialpolitiska åtgärder.

64. En framgång för en aktiv arbetsmarknadspolitik som genomförts i detta syfte kommer att underlätta anpassningen till strukturella förändringar, inberäknat sådana som uppstår till följd av växande handel med utvecklingsländer, och därigenom främja tillväxt och ökad sysselsättning i dessa länder. Sysselsättningspolitiken bör inte enbart baseras på åtgärder som påverkar den allmänna efterfrågan. Den bör också baseras på en rad selektiva åtgärder i syfte att skapa nya arbetstillfällen. Sådana selektiva åtgärder bör också bidra till bekämpandet av inflationen. Regeringarna i de industrialiserade länderna bör stärka samordningen av sin ekonomiska politik för att upprätthålla full sysselsättning. Åtgärder bör också vidtas för att säkerställa ett intimt samarbete i fråga om arbetskraftsmigration mellan ursprungsländer och mottagarländer.

65. En sådan politik kommer att bidra till en hög nivå av ekonomisk aktivitet och förbättringar i den internationella ekonomiska ordningen i enlighet med uttalanden av FN:s generalförsamling och den kommer att leda till ökat handelsutbyte med utvecklingsländerna och sålunda öka tillväxten och sysselsättningen i dessa länder.

66. Strukturella förändringar, som uppstår genom ändringar i den internationella ekonomiska ordningen, bör inte äga rum på arbetstagar- nas bekostnad. Sådana förändringar bör bidra till skapande av arbets- tillfällen både i industrialiserade länder och i utvecklingsländer och säkerställa lämplig sysselsättning för alla arbetstagare, något som gäller alla länder oberoende av socialt och politiskt system. De berörda rege- ringarna bör tillhandahålla anpassningsbistånd för att underlätta upp- rättandet av nya ekonomiska relationer mellan utvecklingsländer och utvecklade länder. Det förutsätts att sådant anpassningsbistånd inte skall minska utvecklingshjälpen.

Politik och praktiska åtgärder

67. Den nationella sysselsättningspolitiken bör främst inriktas på:

i) upprätthållande av en så hög efterfrågan på arbetskraft som er- fordras för att åstadkomma full sysselsättning;

ii) generella och selektiva åtgärder för att främja stabil ekonomisk tillväxt;

iii) stärkande av åtgärder som är avsedda att ge skydd mot icke önskvärda verkningar av konjunkturutveckling eller strukturella för- ändringar, såsom de åtgärder som nämns i ILO:s konventioner och rekommendationer.

Bland sådana åtgärder kan nämnas:

- längsta praktiskt möjliga varseltid för arbetstagare vilkas sysselsätt- ning hotas;
- lämpliga inkomstnivåer för en period av rimlig längd och tryggnad av pensionsrättigheter;
- omskolning;
- särskilda åtgärder för kvinnor, migrerande arbetstagare, ungdomar och handikappade, beträffande vilka det föreligger speciella problem att bereda nya arbetstillfällen.

Dessa frågor bör handläggas i intim samverkan mellan regeringar, arbetsgivare och arbetstagare.

68. Många av dessa inslag förekommer redan i de industrialiserade ländernas politik.

69. Vid genomförandet av sysselsättnings- och arbetsmarknadspoli- tiska åtgärder bör de industrialiserade länderna fullfölja och vidga åtgärder för liberalisering av handeln i syfte att öka importen av hel- och halvfabrikat från utvecklingsländerna och därigenom främja dessas strävanden att öka sysselsättning och inkomster, samtidigt som syssel- sättningen alltjämt hålls uppe i de industrialiserade länderna. Anpass- ningsbistånd utgör en lösning som är att föredra framför importrestrik- tioner.

70. I överensstämmelse med nationella lagar och system bör anpass- ningsbiståndet inledas i god tid innan arbetstagarna förlorar sina arbe- ten, då detta kan klart fastställas, och inte först då arbetslösheten är omedelbart förestående.

71. Regionala eller nationella anpassningsfonder skulle kunna upp- rättas av de industrialiserade länderna, eller existerande fonder (exem- pelvis EG:s sociala och regionala fonder) skulle kunna anpassas för ändamålet att medverka vid anpassningen av näringsgrenar och arbets- tagare som berörs av förändringar i den internationella ekonomiska situationen. Detta bör inte minska utvecklingshjälpen.

72. Konkurrensförmåga för nya importvaror från utvecklingsländer-

na bör inte åstadkommas med åsidosättande av skäligena normer på arbetsmarknadsområdet.

73. Världssysselsättningskonferensen uttrycker förhoppningen att diskussionerna under de multilaterala handelsförhandlingarna angående GATT:s skyddsklausul, det vill säga GATT:s artikel 19, skall leda till förbättringar i det internationella skyddssystemet.

74. Regeringarna och arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna bör samarbeta för att förbättra arbetslivet. Arbetsgivarna och arbetstagarerna bör överväga medverkan av arbetstagarerna i angelägenheter av erkänt gemensamt intresse.

Förslag till handlingsprogram för ILO

75. ILO:s traditionella roll beträffande normer på arbetsmarknadsområdet bör fullföljas i syfte att säkerställa respekt för skäligena normer på arbetsmarknadsområdet såväl i utvecklingsländer som i industrialiserade länder.

76. Internationella arbetsbyrån skulle kunna bidra till utbytet av information och erfarenheter rörande funktionssätt och problem i samband med aktiv arbetsmarknadspolitik och anpassningsbistånd. Arbetstagarrepresentanterna ansåg att byrån inom sitt speciella kompetensområde och i samband med multilaterala handelsförhandlingar skulle kunna bidra till förbättringen av ett internationellt skyddssystem som avser sysselsättning och inkomster, skäligena normer på arbetsmarknadsområdet samt anpassningsåtgärder.

77. ILO:s industrikommittéer skulle kunna utgöra ett forum för diskussion av de problem rörande sysselsättning och arbetsvillkor som uppstår till följd av strukturella förändringar.

78. Turincentret, CINTERFOR och andra regionala centra för yrkesutbildning har en betydelsefull roll att spela för utbildningen, en roll som med fördel skulle kunna vidgas till att omfatta områden som för närvarande inte är berörda.

V. De multinationella företagens betydelse för skapandet av sysselsättning i utvecklingsländerna¹

Konferensen kunde inte komma fram till en gemensam uppfattning rörande de multinationella företagens roll i utvecklingsländerna. De följande avsnitten återspeglar de olika parternas ståndpunkter.

Deklarationer av regeringsrepresentanter

79. Några regeringsrepresentanter framhöll de positiva aspekterna av de multinationella företagens verksamhet i utvecklingsländerna, vilka de ansåg bestå i direkt skapande av sysselsättning, kedjeffekter på ekonomin, företagens medverkan till förbättring av utbildningen, skapande av sociala tjänster osv.

80. Några regeringsrepresentanter framhöll att de multinationella företagen hade en roll att spela vid genomförandet av en basbehovsstrategi. Det är emellertid först och främst nödvändigt att särskilja de olika typerna av sådana företag med hänsyn till deras mål för att av-

¹ Användningen av uttrycken "multinationella företag" och "transnationella företag" följer den engelska originaltexten, där beteckningarna "multinational enterprises" och "transnational corporations" växlar.

göra vilka som skulle kunna väntas bidra till genomförandet av en basbehovsstrategi.

81. Några regeringsrepresentanter underströk å andra sidan de negativa verkningarna av de multinationella företagens verksamhet i utvecklingsländerna, vilka de ansåg bestå i skapandet av en för dessa länder ogynnsam arbetsfördelning, kontroll över råvaror, bristande respekt för staternas suveräna rättigheter, otrygghet i sysselsättningen, bristande respekt för fackliga rättigheter och i synnerhet utförelse av vinstmedel.

82. Några regeringsrepresentanter ansåg att ansträngningar borde göras för att stärka samarbetet mellan värdländerna och de multinationella företagen, särskilt genom skapande av ett gynnsamt klimat för privata utlandsinvesteringar. Vidare bör enligt dessa regeringars åsikt multinationella företag inte behandlas mindre gynnsamt än inhemska företag.

83. Andra regeringsrepresentanter gav uttryck åt uppfattningen att tillämpning av diskriminatoriska åtgärder gentemot multinationella företag i motsats till inhemska företag är en av staternas suveräna rättigheter.

84. Regeringsrepresentanterna för länder tillhörande 77-gruppen baserade sin ståndpunkt på resolution 3201, vilken antogs av FN:s generalförsamling den 1 april 1974, angående upprättande av en ny ekonomisk världsordning grundad på rättvisa, jämlikhet, suveräna rättigheter, ömsesidigt beroende, gemensamma intressen och samarbete mellan alla stater oberoende av deras ekonomiska och sociala system, ävensom på de beslut och rekommendationer som antagits av de alliansfria staternas fjärde konferens i Alger. Dessa regeringar uttalade att de transnationella företagen är en av orsakerna till den bristande jämvikten i världsökonomi, att de kränker staternas suveränitet och att de ibland tenderar att bilda monopol genom att uppdelat marknaderna och fixera priserna. Dessa regeringar hävdade att alla åtgärder gentemot transnationella företag bör vidtas inom ramen för en global strategi, utformad i syfte att åstadkomma kvantitativa och kvalitativa förändringar i det nuvarande systemet av ekonomiska och finansiella relationer. De erinrade om staternas suveräna rättigheter och fördömde all inblandning i de inre angelägenheterna i de stater där transnationella företag gör investeringar.

85. Regeringsrepresentanterna för länderna i 77-gruppen rekommenderade ett stärkande av de nationella företagen för att de skulle bli i stånd att hindra de negativa verkningarna av de transnationella företagens (TNF) verksamhet. De rekommenderade också att medlemsstaterna och ILO skulle fortsätta att ge sitt fulla stöd åt FN:s kommission för transnationella företag i dess verksamhet för att kontrollera sådana företags verksamhet och särskilt att de skulle tillse att den uppförandekod, som TNF bör iakttä, innefattar följande grundläggande principer:

- i) TNF bör underordna sig värdlandets lagstiftning och i händelse av en tvist godta den uteslutande domsrätten för domstolarna i det land där de är verksamma;
- ii) TNF bör avhålla sig från all inblandning i de inre angelägenheterna i de stater där de är verksamma;
- iii) TNF bör avhålla sig från inblandning i relationerna mellan värdlandets regering och andra stater och från att påverka dessa relationer;
- iv) TNF bör inte tjäna som ett instrument för andra staters utri-

kespolitik eller som ett medel att till värdlandet utsträcka bestämmelser i ursprungslandets juridiska system:

v) TNF bör vara underkastade den permanenta suveränitet som värdlandet utövar över alla sina rikedomar, naturtillgångar och ekonomiska aktiviteter;

vi) TNF bör rätta sig efter de riktlinjer, mål och prioriteringar, som av värdlandet fastställts för den nationella utvecklingen, och bidra till deras förverkligande;

vii) TNF bör tillhandahålla värdlandets regering relevant information om sina aktiviteter för att denna skall kunna försäkra sig om att aktiviteterna står i övrensstämmelse med värdlandets riktlinjer, mål och prioriteringar för den nationella utvecklingen;

viii) TNF bör bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att den leder till ett nettotillflöde av finansiella resurser till värdlandet;

ix) TNF bör bidra till utvecklingen av värdländernas vetenskapliga och teknologiska kapacitet;

x) TNF bör avhålla sig från konkurrensbegränsande åtgärder;

xi) TNF bör respektera värdlandets socio-kulturella identitet.

86. 77-gruppen rekommenderade även att utvecklingsländerna skall vidta åtgärder på nationell, regional och internationell nivå för att de transnationella företagen skall ändra inriktningen av sin verksamhet så att de i ökad utsträckning ägnar sig åt tillverkning i utvecklingsländerna och åt bearbetning i dessa länder av råvaror för inhemska eller utländska marknader. Gruppen rekommenderade även att ILO och medlemsstaterna skall samarbeta i syfte att förmå FN:s kommission för transnationella företag att i den obligatoriska uppförandekoden för TNF införa en punkt som avser skyldighet för dessa företag att anställa inhemska arbetskraft, att inte diskriminera mot de inhemska arbetstagarna med avseende på löner, arbetsvillkor, utbildning, befordran och möjlighet att uppnå befattningar på olika nivåer av yrkeshierarkin. Och slutligen rekommenderade den att utvecklingsländerna skall vidta åtgärder för att reglera och kontrollera de transnationella företagens aktiviteter, så att dessa kommer att fungera som en positiv faktor, vilken stöder utvecklingsländernas strävanden att öka sin export genom den direkta inverkan som en diversifiering och expansion av exporten kan få på skapandet av produktiv sysselsättning.

87. 77-gruppen ansåg att de transnationella företagen bör, i överensstämmelse med de riktlinjer som anges i nationella utvecklingsplaner, under iakttagande av nationella lagar och prioriteringar och fullt respekterande av värdländernas suveränitet:

i) införa teknologier som är både tillväxt- och sysselsättningsskapande, direkt eller indirekt;

ii) anpassa teknologier efter värdländernas behov;

iii) bidra till att finansiera utbildningen av inhemska chefspersonal och inhemska tekniker för ett bättre utnyttjande av teknologin;

iv) tillhandahålla resurser och direkt tekniskt bistånd för nationell och regional teknologisk forskning;

v) sprida teknologisk kunskap och bidra till dess tillväxt genom att anlita nationella producenter och i synnerhet mindre producenter som underleverantörer av delar och material;

vi) meddela och ställa till värdländernas fulla förfogande allt tekniskt kunnande och all information som har att göra med upprätthållande av produktionen, konstruktion, forskning och utveckling osv.

88. 77-gruppen stödde de förslag från arbetstagargruppen som återges nedan i punkt 118 i)—v), i synnerhet förslaget att internationella arbetsbyråns styrelse skall ta upp frågan om de transnationella företagen och socialpolitiken på dagordningen för internationella arbetskonferensens sammanträde år 1978, så att konventioner angående TNF kan antas inom följande områden: relationerna mellan arbetsgivare och arbetstagare, sysselsättning och yrkesutbildning, levnads- och arbetsvillkor.

89. Regeringsrepresentanter från de europeiska socialistiska länderna stödde i princip såväl 77-gruppens som arbetstagarrepresentanternas ståndpunkter och tillstyrkte förslaget om att ta upp frågan om de multinationella företagen och socialpolitiken på dagordningen för internationella arbetskonferensens sammanträde år 1978. De ansåg att i de länder, där multinationella företag är verksamma, bör dessa bidra till att skapa sysselsättning utan att hindra vare sig en rättvis inkomstfördelning eller socialt framåtskridande. De framhöll att staterna har en ovillkorlig rätt att kontrollera de multinationella företagens verksamhet och att dessa företag bör respektera staternas suveräna rättigheter och inte bör blanda sig i deras inre angelägenheter.

90. Flertalet regeringsrepresentanter från industrialiserade länder med marknadsekonomi framhöll de positiva verkningarna av de multinationella företagens verksamhet på utvecklingsländernas ekonomiska utveckling. Dessa regeringar framhöll betydelsen av alla berörda länders uppgift då det gäller att bistå tredje världens ekonomiska utveckling. De hyste den uppfattningen att de multinationella företagen kan bidra till värdlandets ekonomiska utveckling, särskilt genom att skapa sysselsättning. Regeringarna i de multinationella företagens hemländer bör, samtidigt som de beaktar sina egna nationella behov, fortsätta att tillämpa selektiva incitament för utlandsinvesteringar på sådant sätt att investeringar uppmuntras, som tillgodoser värdlandets grundläggande behov. Länder som välkomnar utländska investeringar bör skapa ett gynnsamt och stabilt investeringsklimat, som uppmuntrar multinationella företag att anpassa sin verksamhet efter landets ekonomiska behov. I detta syfte bör värdländernas regeringar undvika att införa eller bibehålla olikheter i fråga om behandling mellan multinationella företag och inhemska företag i sociala angelägenheter som berör deras respektive anställda.

91. Flertalet regeringsrepresentanter från industrialiserade länder med marknadsekonomi uttryckte förhoppningen att sådana åtgärder skulle bidra till att fördelarna av de positiva aspekterna av de multinationella företagens verksamhet blir till fullo tillvaratagna. I denna anda erinrade dessa regeringsrepresentanter om att ILO:s trepartiska rådgivande möte för förhållandet mellan de multinationella företagen och socialpolitiken, vilket hölls i Genève den 4—13 maj 1976, hade rekommenderat att lämpliga åtgärder skulle vidtas i syfte att förbereda en ILO:s trepartiska principdeklaration angående de multinationella företagen och socialpolitiken, vilken skulle utgöra ILO:s bidrag till den mycket mera vittsyftande uppförandekod som för närvarande övervägs av FN:s kommission för transnationella företag. Såväl värdländernas som de multinationella företagens intressen skulle på längre sikt bäst tillgodoses genom en atmosfär av ömsesidigt förtroende, där reglerna för de ömsesidiga relationerna är kända i förväg och strikt iakttas, där relevant information står till förfogande för alla berörda parter och där förhandlingar förs på ett smidigt sätt.

92. Mot bakgrund av det ovan anförda ansåg regeringsrepresentanterna från industrialiserade länder med marknadsekonomi att de multinationella företagens nuvarande bidrag till skapandet av sysselsättning i utvecklingsländerna skulle kunna ökas ytterligare genom olika åtgärder, såsom:

- i) anlåtande av inhemska underleverantörer då detta är tekniskt möjligt;
- ii) en successiv ökning i den inhemska bearbetningen av råvaror;
- iii) största möjliga återinvestering av vinstmedel i verksamhetslandet;
- iv) utbyte av utlandsstationerad personal och maximalt utnyttjande av inhemsk personal;
- v) utbildning och befordran av inhemsk produktionspersonal och chefspersonal;
- vi) samarbete i utbildningsfrågor mellan de multinationella företagen och de olika inhemska institutioner som svarar för utbildning.

Det bör emellertid hållas i minnet att den roll som det multinationella företaget kan spela för skapandet av sysselsättning varierar från det ena värdlandet till det andra, från den ena tidsperioden till den andra och från det ena företaget till det andra. Å andra sidan kan de multinationella företagens bidrag endast bli partiellt, eftersom minskning av arbetslösheten i utvecklingsländerna är en övergripande uppgift, för vilken regeringarna bär det primära ansvaret. Det ankommer därför på dem att säkerställa att de multinationella företagens bidrag till skapandet av sysselsättning blir så stort som möjligt. De multinationella företagen bör respektera staternas suveräna rättigheter samt tillämplig lagstiftning och nationell praxis och erkända internationella förpliktelser; det förutsätts härvid att det skulle vara önskvärt att hänvisa till ILO:s konventioner och rekommendationer då juridiska, politiska och ekonomiska överväganden så medger. De multinationella företagen bör anpassa sina dotterföretags verksamhet efter utvecklingsprogrammen och de ekonomiska målen i de länder där de har etablerats. Denna anpassning bör ta hänsyn till samtliga ekonomiska och sociala faktorer i dessa länder.

93. Regeringsrepresentanterna från de industrialiserade länderna med marknadsekonomi ansåg att det var nödvändigt att stärka utvecklingsländernas tekniska förhandlingsförmåga gentemot de multinationella företagen. För detta ändamål:

- i) rekommenderades att internationella arbetsbyrån skulle studera de bestämmelser på sysselsättnings- och utbildningsområdena som antagits av utvecklingsländerna med hänsyn till utländska investeringar och multinationella företag;
- ii) skulle det vara önskvärt att klarlägga behovet av utbildning i utvecklingsländerna med sikte på behandlingen av frågor rörande utländska investeringar och att utforma motsvarande utbildningsprogram, som skulle hjälpa regeringarna vid förhandlingar med multinationella företag i frågor som direkt eller indirekt avser skapande av sysselsättning och förbättring av utbildningen;

iii) vore det önskvärt att internationella arbetsbyrån, så långt dess kompetens sträcker sig, skulle vara beredd att ge sådan teknisk hjälp som erfordras inom dessa områden åt regeringar som anhåller därom. Det skulle också vara önskvärt att anmoda internationella arbetsbyrån att utföra undersökningar rörande den sysselsättnings-, utbildnings- och

lönepolitik som tillämpas av utvecklingsländerna med hänsyn till multinationella företag. Likaså bör forskningen intensifieras med avseende på lämplig teknologi samt arbetsintensiva varor, vilkas framställning bör främjas i utvecklingsländerna.

94. Några regeringsrepresentanter från utvecklingsländer anslöt sig till flertalet av förslagen i punkterna 92 och 93 här ovan.

95. Regeringsrepresentanter från industrialiserade länder med marknadsekonomi ansåg att de multinationella företagen i så stor utsträckning som möjligt bör ägna sig åt att intensifiera forskningen i fråga om lämplig teknologi samt produkter som kan skapa ökad sysselsättning. Och slutligen bör regeringarna å sin sida, innan de godtar multinationella företags investeringar på sitt territorium, övertyga sig om att de föreslagna tekniska metoderna är de lämpligaste för skapande av sysselsättning, med hänsyn tagen även till andra faktorer som påverkar produktion och marknadsföring.

96. Regeringsrepresentanter från vissa industrialiserade länder med marknadsekonomi, vilka anslöt sig till vissa allmänna tankegångar i punkterna 90—93 här ovan, uttryckte likväl sin sympati för 77-gruppens deklaration. De gav också uttryck åt sitt godtagande av de förfaranden som föreslagits vid det trepartiska rådgivande mötet i maj 1976, ävensom av förslaget om forskning som internationella arbetsbyråer skulle kunna utföra i samarbete med FN:s kommission för transnationella företag, dock utan att detta innebar ett accepterande av samtliga beslut vid detta möte. De uttalade vidare att det är nödvändigt att samordna ILO:s aktiviteter beträffande multinationella företag med de aktiviteter som bedrivs av FN:s kommission för transnationella företag.

97. Samtidigt som vissa regeringsrepresentanter erkände betydelsen av en uppförandekod som reglerar de multinationella företagens verksamhet, lade de vikt vid sådana relationer av bilateral karaktär, som kan råda mellan värdländerna och de multinationella företagen, samt vid betydelsen av nationella bestämmelser rörande kontroll över dessa företags verksamhet.

Deklarationer av arbetsgivarrepresentanterna

98. Arbetsgivarrepresentanterna framhöll tydligt att ifrågasvarande punkt på dagordningen, som fastställdes av styrelsen vid dess 196:e sammanträde (maj 1975), avsåg en diskussion om "de multinationella företagens roll vid skapandet av sysselsättning i utvecklingsländerna" och att de var beredda att diskutera denna speciella fråga. De ansåg att företag i allmänhet, inberäknat multinationella företag, liksom även regeringar och fackliga organisationer, har ett ansvar för att åstadkomma en bättre balans i fördelningen av världens produkter och kunskaper. De multinationella företagen har i samverkan med hemländernas och värdländernas regeringar och fackliga organisationer en viktig roll att spela vid främjandet av socialt framåtskridande. De multinationella företagen kan inte ensamma lösa sysselsättningsproblemet och tillgodose världens grundläggande behov, men de har ett bidrag att ge på dessa områden; regeringarna har emellertid det primära ansvaret för denna uppgift.

99. Arbetsgivarrepresentanterna framhöll att diskussionen av problemet borde koncentreras till frågan om vilka slag av sysselsättningsmöjligheter de multinationella företagen kan skapa. Dessa företag intres-

serar sig för att utveckla nya aktiviteter av betydelse för sysselsättningen, exempelvis inom jordbruket. Även om de multinationella företagens direkta skapande av sysselsättning är begränsat, är de indirekta verkningarna betydande och kan stimulera utvecklingen av ekonomin och det tekniska kunnandet.

100. Arbetsgivarrepresentanterna ansåg att det ankommer på varje regering att avgöra vilka slag av industriella aktiviteter och teknologier som är bäst lämpade att tillgodose utvecklingsbehoven i dess land. Nya aktiviteter av multinationella företag i utvecklingsländer bör passa in i de nationella planerna. Jordbruket bör i första hand uppmärksammas i utvecklingsländerna, och de multinationella företagen kan hjälpa till att utveckla industrier som förser jordbruket med produktionsmedel och som bearbetar jordbrukets produkter.

101. Arbetsgivarrepresentanterna framhöll att de multinationella företagen är ett betydelsefullt instrument för överföring av avancerad teknologi, att valet av teknologi ofta dikteras av regeringarna och att regeringarna i utvecklingsländerna vanligen önskar införa de mest avancerade typerna av teknologi.

102. Arbetsgivarrepresentanterna uttryckte den uppfattningen att de multinationella företagen har gynnsamma verkningar på löner och arbetsvillkor. Det ankommer på värdländernas regeringar att bestämma de sociala förpliktelser som de multinationella företagen skall uppfylla. De multinationella företagen brukar vanligen respektera arbetstagarnas rättigheter, liksom de respekterar arbetsmarknadsnormer och arbetsvillkor. I allmänhet gäller att de multinationella företagen är ansvarsmedvetna, att de utbildar inhemsk personal, att de har goda relationer till de anställda, att de har lika bra eller bättre löneskalor än de nationella företagen och att de i sin verksamhet respekterar nationella föreskrifter. De multinationella företagen är berättigade till ett skäligt vederlag för sina ansträngningar.

103. Arbetsgivarrepresentanterna framhöll att de multinationella företagen har frihet att inte investera och att utländska investerare har behov av ett stabilt investeringsklimat. Stränga regler är godtagbara så länge de inte ändras godtyckligt. Härtill kommer att de multinationella företagen vänder sig mot bestämmelser som inte gäller också för inhemska företag. Arbetsgivarrepresentanterna krävde lika behandling i sociala angelägenheter.

104. Efter att ha tagit del av de fem rapporter som utarbetats av internationella arbetsbyrå på begäran av det trepartiska mötet för förhållandet mellan de multinationella företagen och socialpolitiken, vilket hölls i Genève den 26 oktober—4 november 1972, och av de enhälliga besluten vid det trepartiska rådgivande mötet för förhållandet mellan de multinationella företagen och socialpolitiken, vilket hölls den 4—12 maj 1976, uttryckte arbetsgivarrepresentanterna den uppfattningen att det inte var världssysselsättningskonferensens uppgift att diskutera utformningen av principer för multinationella företags verksamhet. En frivillig uppförandekod skulle kunna vara till nytta.

105. Arbetsgivarrepresentanterna ansåg att internationella arbetsbyråns undersökning rörande internationella principer och riktlinjer är en klar och uttömmande översikt över möjligheterna inom ILO:s område. Byråns undersökningar har visat att de multinationella företagen i allmänhet uppträder på ett ansvarsmedvetet sätt. Dessa undersökningar har inte kunnat påvisa existensen av problem av det slag som arbets-

tagarrepresentanterna hänvisat till. Av undersökningarna har det framgått att de multinationella företagen är en kraft för ekonomisk utveckling. I själva verket är de det mest effektiva medel som man hittills funnit att reducera tidsåtgången för att utbilda de specialister som efterfrådas för att organisera resurserna och för att uppbåda finansiella medel. Det måste tillses att eventuellt vidtagna åtgärder inte får ogynnsamma konsekvenser för framtiden. Arbetsgivarrepresentanterna var därför inte övertygade om behovet av internationella åtgärder med avseende på multinationella företag på det sociala området. I synnerhet ansåg de att varje försök att få till stånd en ILO-konvention inom detta område riskerar att skapa en omöjlig situation på grund av den varierande omfattningen av ratifikation eller godtagande i olika länder — en risk som nämnts i arbetsbyråns undersökning. Härtill kommer frågan om diskriminerande behandling. Det stora flertalet existerande konventioner är generellt tillämpliga, och undantagen från denna regel är så föga omfattande, att det inte finns någon analogi mellan dem och den mångfald av olika företag och näringsgrenar, som omfattas av termen "multinationell", med deras skiftande grader av utländskt och nationellt ägande. En konvention som är tillämplig beträffande alla anställda inom varje företag, som till någon del är i utländsk ägo, skulle inordna dessa anställda under speciella bestämmelser, som skulle kunna bli gynnsammare än de som gäller för huvuddelen av landets ekonomi och få ogynnsamma verkningar på de normala relationerna mellan arbetsgivare och arbetstagare. Med tanke på olikheterna i fråga om struktur och beteende i relationerna mellan arbetsmarknadens parter i olika länder ansåg arbetsgivarrepresentanterna att sådana frågor i första hand bör avgöras av vederbörande lands regering och genom landets vanliga lagstiftning och praxis.

106. En annan metod som föreslagits var förberedandet av en trepartisk principdeklaration, som i sinom tid skulle kunna införlivas med utförligare riktlinjer antagna av FN. Arbetsbyråns undersökning hade framhållit, att den vägledning, som givits i konferensresolutioner och i uttalanden av industrikommittéer och andra rådgivande möten, tydde på att ett sådant förfarande vore möjligt. Arbetsgivarrepresentanterna var inte principiellt emot antagandet av riktlinjer, något som framgår av de redan år 1972 av Internationella Handelskammaren publicerade riktlinjerna och av deras organisations aktiva medverkan i OECD:s arbete på en kod. Arbetsgivarrepresentanterna var dock övertygade om att en sådan deklaration inte skulle vara till nytta och att den skulle kunna bli till skada om riktlinjerna inte uppfyllde följande villkor:

(a) att de garanterar att de multinationella företagens verksamhet kan fortgå effektivt till fördel för samhället i dess helhet;

(b) att de inte är obligatoriska utan ömsesidigt överenskomna genom en trepartisk principdeklaration om ansvarsmedvetet beteende för multinationella företag, regeringar och fackliga organisationer;

(c) att de beträffande sociala angelägenheter garanterar att alla parter respekterar värdlandets lagstiftning;

(d) att de erkänner principen om lika behandling för utlandsägda och nationella företag i frågor som rör relationerna mellan arbetsgivare och arbetstagare samt socialpolitiken;

(e) att de inte tvingar multinationella företag att iaktta ILO-normer, som inte har ratificerats eller accepterats av värdlandet, eller inför ett

normsystem som gör existerande ILO-konventioner och ILO-rekommendationer tillämpliga enbart för multinationella företag;

(f) att de är tillräckligt flexibla för att medge tillämpning på mycket olika nationella situationer och nationella målsättningar och med avseende på mycket olika typer av företag och branscher;

(g) att de äger faktisk tillämplighet beträffande såväl offentligt eller halvoffentligt ägda företag som privatägda företag.

En restriktiv lagstiftning skulle endast verka hämmande på skapandet av sysselsättning i utvecklingsländer genom multinationella företag. De multinationella företagen är redan underkastade ett flertal regleringar, och regeringarna har själva tillräckliga befogenheter, vilkas användande skulle kunna omintetgöra ett företags förväntningar på skälig avkastning.

107. Arbetsgivarrepresentanterna framhöll att det trepartiska rådgivande mötet, i anslutning till det i punkt 106 berörda förslaget, hade rekommenderat att en liten trepartssammansatt grupp skulle upprättas för att utarbeta ett utkast till en frivillig principdeklaration avsedd för multinationella företag, regeringar och fackliga organisationer. Med hänsyn härtill ansåg arbetsgivarrepresentanterna det inte lämpligt att föra upp frågan om de multinationella företagen och socialpolitiken på dagordningen för internationella arbetskonferensen år 1978.

108. Efter två veckors diskussion nödgades arbetsgivarrepresentanterna motvilligt acceptera att det inte förelåg någon samstämmighet inom arbetsgruppen, eftersom uppfattningarna hos regerings-, arbetstagar- och arbetsgivarrepresentanterna var oförenliga.

109. Arbetsgivarrepresentanterna från de europeiska socialistiska länderna stödde helt uppfattningen hos regeringsrepresentanterna från dessa länder i fråga om de multinationella företagens roll vid skapandet av sysselsättning i utvecklingsländerna.

Deklaration av arbetstagarrepresentanterna

110. Arbetstagarrepresentanterna gav uttryck åt de fackliga organisationernas och arbetstagarernas bekymmer och oro i fråga om verkningarna av de multinationella företagens verksamhet på sysselsättningen och mera allmänt på utvecklingen. De förklarade att de frågor som upptagits under punkt 4 i kapitel 11 av generaldirektörens rapport inte var uttömmande och därför inte borde begränsa diskussionen. Följaktligen borde diskussionen innefatta andra frågor som var lika betydelsefulla. Arbetstagarrepresentanterna framhävde också att diskussionen inte borde begränsas genom besluten vid det trepartiska rådgivande mötet, som hölls i maj 1976. Under dessa förhållanden krävde de tre internationella fackliga sammanslutningarna att vissa åtgärder skulle vidtas på internationell och nationell nivå för att stärka kontrollen över de multinationella företagen. Denna kontroll borde utövas av de länder där dessa är verksamma. De områden, inom vilka nationella och internationella åtgärder borde vidtas, var närmare bestämt följande:

i) i alla de länder där multinationella företag är verksamma bör de existerande ILO-konventionerna tillämpas, i synnerhet konventionerna nr 87 om föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, nr 98 om organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, nr 100 om lika lön, nr 122 om sysselsättning, nr 135 om arbetstagarernas representanter, nr 140 om betald studieledighet och nr 143 om migre-

rande arbetstagare. Därutöver bör hänvisningar till ILO-konventioner innefatta arbetsvillkoren för multinationella företag i länder som ännu inte har ratificerat dessa ILO-normer och i de länder där de gång på gång överträds;

ii) sysselsättande av inhemska arbetstagare och icke-diskriminering bör garanteras. Icke-diskriminerande arbetsvillkor bör fastställas på demokratisk basis och bör svara mot de högsta lönerna, arbetsvillkoren och normerna för hygien och säkerhet i alla filialer och enheter av multinationella företag;

iii) de multinationella företagen bör ge arbetstagarnas representanter all erforderlig information, särskilt beträffande kapitalets uppbyggnad, företagets allmänna organisation på moderföretagets och dotterföretagens nivå, företagets utveckling med avseende på arbetstagarnas medbestämmande, detaljerade investeringsplaner, löpande och tidigare avtal, arbetsvillkor, löner och personalrekrytering vid varje arbetsställe, data om finansförvaltning och resultat osv.;

iv) därutöver rätt för de fackliga organisationerna att genomföra solidaritetsaktioner vid varje arbetsställe och på hela det multinationella företagets nivå samt rätt för de fackliga organisationerna att fritt besluta om alla åtgärder som syftar till att genomföra ekonomiska sanktioner;

v) överflyttning av verksamhet som följd av arbetskonflikter bör förbjudas. I händelse av en överflyttning av produktion bör arbetstagarna beredas nya arbetstillfällen med likvärdiga arbetsvillkor, och en kompensationsfond bör skapas till stöd för arbetstagare som mister sin anställning;

vi) i ett mera allmänt ekonomiskt sammanhang bör vidare de multinationella företagens vinster stanna kvar i de länder där dessa företag är verksamma för att bidra till skapande av produktiv sysselsättning och till en sundare situation med avseende på betalningsbalansen.

111. Arbetstagarrepresentanterna ansåg att man för att åstadkomma detta borde följa flera vägar mot samma mål på både nationell och internationell nivå. Å ena sidan vore det önskvärt att stärka de lagstiftande och verkställande befogenheterna för att skapa möjlighet att förbjuda vissa ekonomiska koncentrationer, att integrera de multinationella företagets verksamhet i den nationella planeringen och att åstadkomma offentlig kontroll över växelkurser, priser, kapitalrörelser, investeringar, beskattning och kreditgivning. Å andra sidan bör staternas suveräna rättigheter att nationalisera för att styra sin utveckling och deras suveränitet över naturtillgångar respekteras. Rätten att nationalisera bör gälla i synnerhet då arbetstagarnas eller landets intressen hotas. Slutligen är det nödvändigt att en uppförandekod utarbetas på internationell nivå, vilken anger de multinationella företagens skyldigheter. Denna kod bör i synnerhet beakta de principer och åtgärder som förespråkats av arbetstagarrepresentanterna. Den bör ha en juridisk och bindande form.

112. Arbetstagarrepresentanterna erkände betydelsen av principen om icke-diskriminering mellan multinationella företag och nationella företag i industrialiserade länder, men framhöll att själva de multinationella företagens natur och de problem som hänför sig till dem nödvändiggör möjligheten att göra undantag från denna princip. I utvecklingsländer är det tillåtligt och i vissa fall till och med nödvändigt att med hänsyn till dessa länders utveckling vidta åtgärder som är diskriminerande.

113. Alla utländska investeringar bör företas under de allmänna be-

tingelser som anges i punkterna 110—112 och 114. I detta sammanhang bör de multinationella företagen rätta sig efter följande principer:

- i) anlåtande av inhemska underleverantörer då detta är tekniskt möjligt;
- ii) en successiv ökning av den inhemska bearbetningen av råvaror;
- iii) återinvestering i verksamhetslandet av vinstmedel i största möjliga omfattning;
- iv) utbyte av utlandsstationerad personal och maximalt utnyttjande av inhemsk personal;
- v) utbildning och befordran av inhemsk produktionspersonal och chefspersonal;
- vi) samarbete i utbildningsangelägenheter med de olika inhemska institutioner som ombesörjer utbildning.

114. De multinationella företagen bör anmodas att undersöka på vad sätt de kan anpassa sina dotterföretags verksamhet till utvecklingsprogrammen och de ekonomiska målen i de länder där de är etablerade. De multinationella företagen bör respektera staternas suveräna rättigheter och ta hänsyn till lagstiftning och relevant nationell praxis, även om till erkända internationella förpliktelser. De bör även erkänna arbetstagarnas rättigheter och bör inte motverka framåtskridandet såvitt gäller arbetsmarknadsnormer och arbetsvillkor i värdlandet.

115. Vad beträffar ILO:s verksamhet i framtiden framhävde en majoritet av arbetstagarrepresentanterna behovet av att stärka utvecklingsländernas tekniska förmåga att förhandla med multinationella företag. Inom detta område är det önskvärt att internationella arbetsbyrå, så långt dess kompetens sträcker sig, är beredd att tillhandahålla begärd teknisk hjälp åt regeringar som önskar stärka sin förmåga att förhandla med multinationella företag.

116. Ett stort antal av arbetstagarrepresentanterna ansåg att det även skulle vara önskvärt att anmoda internationella arbetsbyrå att utföra undersökningar angående den politik med avseende på sysselsättning, utbildning och löner som utvecklingsländerna för i förhållande till multinationella företag. Det skulle också vara önskvärt att intensifiera forskningen beträffande lämplig teknologi samt beträffande arbetsintensiva produkter, vilkas framställning det skulle vara önskvärt att främja i utvecklingsländerna. För egen del bör de multinationella företagen i möjligaste mån ägna sig åt att intensifiera forskningen beträffande lämplig teknologi samt produkter som är ägnade att skapa ökad sysselsättning.

117. Arbetstagarrepresentanterna framhävde att ILO bör studera alla sociala aspekter av de multinationella företagens verksamhet. ILO:s arbete inom dessa områden bör intimt samordnas med den verksamhet som bedrivs av FN:s kommission för transnationella företag.

118. Arbetstagarrepresentanterna ansåg slutligen att:

- i) ILO bör fullfölja sitt pågående arbete beträffande de multinationella företagen och socialpolitiken på basis av de beslut som fattades av det trepartiska rådgivande mötet den 4—12 maj 1976, men utan att begränsa sig till dessa beslut;
- ii) ILO bör inom området för sin kompetens och inom FN medverka till utarbetandet av ett internationellt instrument (uppförandekod) med bindande karaktär som möjliggör kontroll över multinationella företag;
- iii) ILO bör inom ramen för en reformering av mekanismerna för prövning av klagomål rörande kränkning av den fackliga friheten

utforma ett förfarande, som är lämpligt beträffande multinationella företag;

iv) internationella arbetsbyråns styrelse bör vid sitt nästa sammanträde ta under övervägande de ståndpunkter som intagits av regeringarna, arbetsgivarrepresentanterna och arbetstagarrepresentanterna vid världssysselsättningskonferensen;

v) internationella arbetsbyråns styrelse bör ta upp frågan om de multinationella företagen och socialpolitiken på dagordningen för internationella arbetskonferensens sammanträde år 1978, så att konventioner angående multinationella företag kan antagas inom följande områden: relationerna mellan arbetsgivare och arbetstagare, utbildning för sysselsättning, levnads- och arbetsvillkor.

119. Arbetstagarrepresentanterna uttryckte sin djupa otillfredsställelse över att det inte var möjligt att komma fram till några gemensamma ståndpunkter i denna utomordentligt viktiga fråga. De önskade i detta sammanhang framhålla att arbetstagarrepresentanterna och flera regeringsrepresentanter hade enats i vissa särskilda frågor. Arbetstagarrepresentanterna uttryckte sitt stöd för 77-gruppens förslag, särskilt de grundläggande principer som anges i punkt 85. De stödde även avsnitten i)—vi) i punkt 92, vilka hade föreslagits av regeringsrepresentanterna från industrialiserade länder med marknadsekonomi.

